

ЭКОЛОГИЯ ЖӘНЕ ӨНЕРКӘСІПТІК ҚАУІПСІЗДІК

7-ҚАҒИДА. Іскер топтар экологиялық мәселелерге көзқарасты қолдауы керек, сақтық принципіне негізделген.

8-ҚАҒИДА. Іскер топтар мыналарға бағытталған бастамалар қабылдауы керек қоршаған ортаның жай-күйі үшін жауапкершілікті арттыру.

9-ҚАҒИДА. Іскер топтар дамуға және таралуға ықпал етуі керек экологиялық қауіпсіз технологиялар».

БІЗДІҢ БАСҚАРУ ТӘСІЛІМІЗ

3-3, 306-2, 403-1, 403-7

Біз өз қызметіміздің сипаты мен әсер ету ауқымын жақсы түсінеміз, оларды табиғи ресурстарды ұтымды пайдаланудың, Компания қызметінің барлық бизнес-бағыттарында жұмыс істейтін персоналдың және өзіміз қатысатын аймақтарда тұратын халықтың денсаулығын қорғаудың, сондай-ақ қолайлы қоршаған ортаны сақтаудың маңыздылығымен байланыстырамыз.

Компания өз қызметінің экологиялық қауіпсіздігін арттыруда айтарлықтай ілгеріледі. Бұл тиімді ішкі стандарттардың, экологиялық мәдениеттің енгізілуіне және менеджмент жүйесінің үнемі жетілдіріп отырумен байланысты. Компания теріс экологиялық әсерлерді болдырмауға бағытталған «нөлдік нәтиже» мақсатын қояды.

Өндірістік қауіпсіздік, еңбекті және қоршаған ортаны қорғау (бұдан әрі – ӨБ, ЕҚОҚ) мәселелерін басқару жөніндегі мақсаттар Компанияның 2022–2031 жылдарға арналған Даму стратегиясына тікелей байланысты. Стратегия экологиялық жауапкершілікті арттыру бойынша стратегиялық

бастамаларды көздейді. Қоршаған ортаны қорғау бөлігінде ҚМГ компаниялар тобы үшін басым бағыттарға атмосфералық ауаға шығарындыларды басқару, шикі газды алаулатып жағуды қысқарту, сү ресурстарын, өндіріс қалдықтарын басқару және топырақ құнарлығын қалпына келтіру, биоәртүрлілікті сақтау жатады.

ҚМГ мен оның еншілес және тәуелді ұйымдарының басшылығы қоршаған ортаның ластануына байланысты шығындар мен залалдарға қатысты нөлдік төзімділік қағидатын ұстанады. Жаңа ҚР Экологиялық кодекстің талаптарына сәйкес, өз қызметінде экологиялық ақпаратты жинауды, жинақтауды, сақтауды, талдауды және таратуды қамтамасыз ету мақсатында Компания ҚМГ Экологиялық саясатын басшылыққа алады.

Компания сегіз негізгі қағидаттан тұратын Шығарындыларды басқару саясатын бекітті, олардың алтауы климаттың өзгеруіне тікелей қатысты, тұрақты алаулатып жағуды толығымен тоқтатуға бағытталған.

Шикі газды тұрақты жағу көлемін барынша азайту мақсатында Компания 2015 жылы Дүниежүзілік банктің «2030 жылға қарай ілеспе мұнай газын толық кәдеге жарату» бастамасын қолдады. Атмосфералық ауаға шығарындылардың азайту жөніндегі ең маңызды міндеттердің бірі – ілеспе мұнай газын тиімді пайдалануды және кәдеге жаратуды арттыру, газды алаулатып жағуды барынша азайту болып табылады. Осы бастама шеңберінде шикі газды жағу көлемі бойынша есептілік жыл сайынғы негізде Дүниежүзілік банктің ҚР-дағы өкілдігіне тапсырылады.

ҚМГ ЕТҰ-да су ресурстарын басқару тәсілін жүйелейтін «Сегіз су қағидаты» – су ресурстарын пайдалану бөлігіндегі ҚМГ-ның негізгі қағидаттары болып табылады. Қазір біз халықтың пайдасына тұщы су көлемін босату үшін, өндірістік қажеттіліктерге арналған ақпа сулар мен тұзды суларды тазарту бойынша бірнеше ауқымды жобаларды жүзеге асырудамыз. Су ресурстары тапшылығының алдын алу, экономиканың жоспарланған өсуін қамтамасыз ету мәселесін шешу үшін, сондай-ақ ҚМГ-да су ресурстарын басқару жүйесін жетілдіру үшін ҚМГ компаниялар тобында Су ресурстарын басқарудың ұзақ мерзімді бағдарламасы әзірленді.

ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ, ӨНЕРКӘСІПТІК ҚАУІПСІЗДІК ЖӘНЕ ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ (ДҚ, ӨҚ ЖӘНЕ ҚОҚ) ҚОРҒАУ ЖӨНІНДЕГІ МЕНЕДЖМЕНТ ЖҮЙЕСІ

3-3, 403-1, 403-4, 403-7

Өндірістік қауіпсіздік, еңбекті және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі менеджмент жүйесі (МЖ) Қазақстан Республикасы заңнамасының, ISO 14001 және ISO 45001 салалық және халықаралық стандарттарының талаптарына, әлемдік озық тәжірибелер мен тәсілдерді, Халықаралық Мұнай және газ өндірушілер қауымдастығының (IOGP) ұсынымдарын пайдалана отырып, ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы ішкі басшылық құжаттарға сәйкес әзірленді, іргелі

қағидаттарға негізделген 10 негізгі элементті қамтиды: мақсатқа жету, көшбасшылық, тәуекелдерді басқару және үздіксіз жетілдіру.

2006 жылдан бастап ҚМГ ISO 9001, ISO 14001 және ISO 45001 талаптарына сәйкес сапа, қоршаған ортаны қорғау, денсаулықты қорғау және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы интеграцияланған басқару жүйесін (ИБЖ) енгізді. Энергияның едәуір деңгейін тұтынатын ЕТҰ ISO 50001

ІШКІ БАҚЫЛАУ ЖӘНЕ ЖАҚСARTY

- ЕҚОҚ бойынша бағалауды басқару жүйесі
- ЕҚОҚ комитеттерінің жүйесі
- HSE Compliance and RT Audits
- ЕҚОҚ мәдениетін арттыру жөніндегі іс-шаралар кешені

МОНИТОРИНГ

- ЕҚОҚ бойынша есеп беру қағидалары
- ЕҚОҚ бойынша қозғалыс қауіпсіздігін автоматтандыру
- ЕҚОҚ бойынша ҚНҚ жүйесі
- Оқиғаларды тексеру рәсімі
- «Авариялардың себептерін тексеру» автоматтандырылған модулі
- Салыстырмалы талдау

ӨТКІЗУ

- Денсаулық сақтауды басқару жүйесі
- Көлік қауіпсіздігі бағдарламасы
- Дағдарыс жағдайларын басқару стандарты
- Метанның ағып кетуін анықтау бағдарламасы
- Қалдықтарды басқару стандарты
- Сүмен қамтамасыз етуді басқару стандарты
- Энергия пайдалану тиімділігінің жол картасы

ӨНДІРІСТІҢ ТҰТАСТЫҒЫ

- Өртке қарсы қауіпсіздікті қамтамасыз ету
- LOTO
- Өндірістік процестің қауіпсіздігін қамтамасыз ету жүйесі

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ

- EIA тәуекелдерді бағалау стандарты
- «Қауіпсіздіктің мінез-құлықтық қадағалау бағдарламасы»

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАР

- Мердігерлер бойынша стандарт
- Мердігерлердің есептілігі
- Көпшілік тыңдаулар

СТАНДАРТТАР

- Үздік әлемдік практикаларға негізделген ЕҚОҚ стандарттарын әзірлеу және енгізу

КУРС

- ЕҚОҚ саясаты
- Көлік саясаты
- Алкоголь саясаты
- Атмосферадағы шығарындыларды басқару саясаты

СТРАТЕГИЯ

- Жұмыста қауіпсіздікті қамтамасыз ету
- Экологиялық жауапкершілік

МАҚСАТТАР

Нөл:

- оқыс оқиғалар;
- төгілулер;
- төгінділер;
- күнделікті жағу.

БАСШЫЛЫҚ

- Басшылықтың қызығушылығы: Басшылар форумы, SPE
- ЕҚОҚ бойынша комитеттердің үш деңгейлі жүйесі

стандартына сәйкес сертификатталған. ИБЖ тиімділігін тәуелсіз аудиторлар үнемі растап отырады. Менеджмент жүйесін жетілдіру мақсатында Денсаулық сақтау және еңбек қауіпсіздігі менеджменті жүйесі бойынша ISO 45001 халықаралық стандартының талаптарына сәйкестігіне сертификатталады.

МЖ ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы тәуекелдер мен мүмкіндіктерді басқару үшін ортаны қамтамасыз етеді. МЖ жұмысының күтілетін нәтижелері Компания қызметкерлерінің жарақаттануын болдырмау және денсаулығына зиян келтірмеу, сондай-ақ денсаулығы мен еңбек жағдайлары тұрғысынан жұмыс орындарының қауіпсіз болуын қамтамасыз ету болып табылады. Тиімді ескерту шараларын қабылдау арқылы ӨБ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы тәуекелдерді болдырмау немесе азайту Компания үшін өте маңызды.

Өндірістік қауіпсіздік, еңбекті қорғау және қоршаған ортаны басқару саласындағы озық және үздік тәжірибелер ескеріле отырып, барлық деңгейдегі басшылар мен қызметкерлерді ӨҚ, ЕҚОҚ басқару процестеріне тарту және бейілділік дәрежесін арттыру үшін Компанияда комитеттердің үш деңгейлі жүйесі енгізіліп, жұмыс істейді:

- **бірінші деңгей** – Директорлар кеңесінің Қауіпсіздік, еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау және орнықты даму комитеті (ЕҚЕҚОҚОДҚ);
- **екінші деңгей** – ҚМГ деңгейіндегі ЕҚ, ӨҚ және ҚОҚ жөніндегі комитет;
- **үшінші деңгей** – ЕТҰ ЕҚ, ӨҚ және ҚОҚ жөніндегі комитеттері.

2023 жылы ҚМГ компаниялар тобында ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласында жақсартуға бағытталған өзгерістер мен толықтыруларды енгізе отырып, жаңа редакцияда МЖ бойынша басшылықты өзектендіру және бекіту жүргізілді:

- ҚМГ компаниялар тобы қызметкерлерінің ҚМГ Өмірлік маңызды қағидаларын сақтауын қамтамасыз ету бойынша басшылардың жауапкершілігі;
- ҚМГ компаниялар тобының қызметкерлеріне жұмыскерлердің өмірі мен денсаулығына не қоршаған ортаға негізді түрде қауіп төндіретін ықтимал

қауіпті жағдай туындаған кезде жұмыстан бас тартуға немесе тоқтатуға заңды құқық кепілдігін беру;

- денсаулық үшін тәуекелдерді бағалауға негізделген ҚМГ компаниялар тобында персоналдың денсаулығын басқару жөніндегі бағдарламаны әзірлеу және енгізу;
- ҚМГ компаниялар тобы мен мердігерлер қызметкерлерін тәуекелдерді басқару процестеріне тарту, «Қорғау» картасын қолдану арқылы ықтимал қауіпті жағдайларды анықтау және хабардар ету.

Құжаттаманың жарамдылығы мен сәйкестігін сақтау мақсатында 2023 жылы бірқатар ішкі регламенттеуші құжаттар қайта қаралды:

- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ компаниялар тобында қауіптілігі жоғары жұмыстарды жүргізу кезінде өндірістік қауіпсіздік, еңбекті және қоршаған ортаны қорғау саласындағы тәуекелдерді басқару регламенті;
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ компаниялар тобында шұғыл медициналық көмекті ұйымдастыру регламенті;
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ оқиғаларды хабарлау және тергеп-тексеру тәртібі туралы ереже;
- «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ компаниялар тобында арнайы киіммен, арнайы аяқ киіммен, жеке қорғаныш құралдарымен қамтамасыз ету стандарты.

Экологиялық тәуекелдерді, климаттың өзгеруіне және су ресурстарының тапшылығына байланысты тәуекелдерді қоса алғанда, ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы тәуекелдерге тоқсан сайынғы негізде мониторинг жүргізіледі. ҚМГ қоршаған ортаны қорғау саласындағы көрсеткіштерді үнемі талдайды, мұнай-газ саласының жетекші халықаралық қауымдастықтарының (IOGP, CDP) ұқсас көрсеткіштерімен бенчмаркинг жүргізеді. Компания экологиялық аспектілерге және экологиялық тәуекелдерді бағалауға баса назар аударады.

Жыл сайын ҚМГ еңбекті және қоршаған ортаны қорғау департаменті ҚМГ компаниялар тобының бас директорларының ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы форумын өткізеді.

ТӘЖІРИБЕДЕН МЫСАЛ

2023 жылғы 5 қазанда «Өндірістік қауіпсіздік саласындағы көшбасшылық. Қауіпсіздік мәдениетін дамытудағы көшбасшылық» тақырыбында сегізінші жыл сайынғы форум өтті.

Форумға «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ және ҚМГ Директорлар кеңесінің мүшелері мен басшылығы, 30-дан астам еншілес және тәуелді ұйымдардың бас директорлары, шетелдік қатысуы бар ҚМГ бірқатар серіктес компанияларының өкілдері шақырылды.

Форумға қатысушыларды құттықтай отырып, ҚМГ Басқарма төрағасы Мағзұм Мырзағалиев: «ҚазМұнайГаз» қауіпсіз еңбек жағдайларын жасауға және біздің қызметімізбен байланысты барлық адамдардың денсаулығын қорғауға, сондай-ақ жұмыс істейтін өңірлерімізде экологиялық тұрақтылықты сақтауға басымдық беретінін атап өтті. Бұл құндылықтар біз үшін даусыз. Оқиғаларға нөлдік төзімділік – бұл барлық басқару деңгейлерінде ұстануға тырысуымыз керек маңызды қағида».

Жыл қорытындысы, Компания кәсіпорындары қол жеткізген көрсеткіштер шығарылды және оқиғалардың нөлдік деңгейіне қол жеткізу үшін жақсартуға арналған ұйымдастырушылық шаралар қабылдау қажет болатын салалар атап өтілді.

Форумда сондай-ақ JMJ компаниясының консультанттарының қатысуымен ҚМГ-да қауіпсіздік саласындағы көшбасшылық бойынша пікірталас семинарлары өткізілді, онда компания кәсіпорындарының бірінші басшылары қауіпсіздік техникасындағы көзге көрінбейтін аспектілерді талқылау және байланыс нүктелерін құру топтарында талқылау бойынша ашық диалог жүргізді.

Өндірістік қауіпсіздік, еңбекті қорғау және қоршаған ортаны қорғау саласындағы жетістіктері үшін марапаттау рәсімінде форумның барлық қатысушыларын бірыңғай мақсаты — жүйелі корпоративтік қауіпсіздік мәдениетін құру біріктіретіні айтылды. ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ-ға қосқан үлесі үшін марапатталған үздік қызметкерлер марапатталды, сондай-ақ ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ бағыттары бойынша көшбасшы компаниялар айқындалды.

ҚМГ Басқарма төрағасы Мағзұм Мырзағалиев Компанияның барлық қызметкерлеріне Компанияда қабылданған «ҚМГ өмірлік маңызды ережелерін» және Халықаралық Мұнай және газ өндірушілер қауымдастығының (IOGP) тиісті Life-Saving Rules ережелерін мүлтіксіз сақтау қажеттігі туралы жолдау жасады.

СУ РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

3-3, 303-1, 303-2, 303-3, 303-4, 303-5

Су ресурстары осал және қазірдің өзінде климаттың өзгеруі мен өзгергіштігіне ұшырауда, бұл қауымдастықтарға, адам денсаулығына, экономикаға және қоршаған ортаға әртүрлі әсер етеді. ҚМГ өндірістік қызмет және өнімді жеткізу процесінде туындайтын су ресурстарына теріс әсерді азайтуға және мүмкіндігінше болдырмауға басымдық береді.

Компанияның орнықты даму мәселелеріне көзқарасы Компанияның мүдделері мен жоспарларының БҰҰ-ның негізгі қағидаттарымен, жалпыадамзаттық құндылықтармен, жаһандық үрдістермен және Қазақстанның даму басымдықтарымен үйлесуіне негізделген. Компания БҰҰ-ның орнықты дамуының 17 мақсатын ұстанады, оның бірі – 6-мақсат. «Таза су және санитария». Орнықты даму мақсаты 6 – барлығы үшін су ресурстары мен санитарияның бар болуын және ұтымды пайдаланылуын қамтамасыз ету – барлық басқа ТДМ-мен тығыз байланысты.

ТДМ 6 ауыз сумен жабдықтау және базалық санитария мәселелеріне, оның ішінде су шаруашылығын басқару, ақпа суларды тазарту және экожүйелерді сақтау мәселелеріне бағытталған қамту аясын кеңейтеді. Осы аспектілерді қызмет саласына қосу секторлық бытыраңқылық мәселесін шешуге және үйлесімді және орнықты басқаруды қамтамасыз етуге, яғни сумен жабдықтау саласындағы орнықты болашаққа апаратын жолдағы аса маңызды алғашқы қадам болып табылады.

Экологиялық саясатқа сәйкес ҚМГ және оның еншілес және тәуелді ұйымдары орнықты даму қағидаттарына бейілділігін білдіреді және қоршаған ортаны қорғау мен қоршаған ортаға теріс әсердің алдын алуды өз қызметінің негізгі басымдықтарына жатқызады.

Компания суды басқару процестерін үздіксіз жақсартуды қамтамасыз ету, суды үнемдеу және айналымдағы сумен жабдықтау жобаларын енгізу, су тапшылығына байланысты тәуекелдерді бағалау және басқару бойынша міндеттеме алды.

Су ресурстарын пайдалану мен қорғаудың тиімділігін арттыру, су алу мен су тұтынуды қысқарту, айналымдық сумен жабдықтауды және суды қайта пайдалануды ұлғайту, ластаушы заттардың төгінділерінің көлемін және ҚМГ қоршаған ортаға әсерін азайту жөніндегі іс-шаралар мен нысаналы көрсеткіштерді айқындау мақсатында 2023 жылы ҚМГ компаниялар тобында 10 жылдық кезеңге арналған су ресурстарын басқару бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) әзірленді. Бағдарлама экожүйелерді сақтау үшін су ресурстарының тапшылығын болдырмау, экономиканың жоспарланған өсуін қамтамасыз ету, сондай-ақ Компаниялар тобы бойынша су ресурстарын басқару жүйесін жетілдіру мәселесін шешуге бағытталған. Бағдарламаның шекарасына ҚМГ негізгі операциялық ЕТҰ кірді, сондай-ақ ҚМГ инвестициялық жобалары бойынша талдау жүргізілді. Бағдарлама 2024 жылы бекітіледі деп күтілуде.

Бағдарлама шеңберінде Компаниялар тобы бойынша су ресурстарын басқаруды дамытудың 3 сценарийі айқындалды: базалық сценарий, жасыл даму сценарийі, қарқынды қысқарту сценарийі. Бағдарлама шеңберінде су ресурстарын басқару бойынша ҚМГ ЕТҰ даму сценарийлеріне ірілендірілген салыстырмалы талдау жүргізілді және суды үнемдеу мен сақтау бойынша барынша тиімділікке қол жеткізу бойынша ықтимал ұтымды нұсқалар ұсынылды.

Базалық сценарийге ЕТҰ бизнес-жоспарлары шеңберінде іске асырылатын немесе іске асырылуы жоспарланатын бекітілген бюджеті бар іс-шаралар енгізілген.

Жасыл даму сценарийінің іс-шараларына «базалық сценарий» іс-шаралары, сондай-ақ су тұтыну және су бұру жүйелеріне техникалық аудит жүргізу жөніндегі іс-шаралар: жабдықтың қалдық қызмет ету мерзімін және олардың пайдалануға жарамдылығын бағалау аудиті, айдау объектілеріндегі, тазарту құрылыстарындағы, буландырғыш тоғандардағы аудит; түпкілікті өнімнің су ізінің аудиті жатады.

Қарқынды қысқарту сценарийі – су тұтыну мен су бұру көлемінің қарқынды төмендеуін көздейтін, елеулі қаржылық салымдарды талап ететін қосымша іс-шараларды іске асыру, бұл дамудың ең қымбат сценарийі болып табылады. Бұл сценарий базалық сценарий мен жасыл даму сценарийінің іс-шараларын,

сондай-ақ «судың нөлдік ағызылуына» қол жеткізуге мүмкіндік беретін технологиялық шешімдерді кейіннен енгізе отырып, базалық жобалауды жүргізу жөніндегі іс-шараларды, буландырғыш тоғандарда SMART өлшеу аспаптары-анализаторлар мен геомембрана жүйелерін орнатуды және т.б. қамтиды.

Бағдарлама даму сценарийлерін талдау негізінде Бағдарламада жоспарланған аудиттерді өткізгеннен кейін қарқынды қысқарту сценарийінің іс-шараларына біртіндеп ауыса отырып, іс-шаралар жоспарын толық көлемде орындай отырып, жасыл даму сценарийін іске асыру ұсынылады.

Сонымен қатар Бағдарлама аясында Компанияның су ізі талданды, су ресурстарын басқару саласындағы тәуекел санаттары және оларды азайту бойынша ұсыныстар айқындалды, қол жетімді үздік техникалар тақырыбы зерттелді және ұсынылған іс-шаралармен корреляция жүргізілді.

Бағдарламаға сәйкес су ресурстарын басқару тәсілін жетілдіру су ресурстарының сипатына, осы ресурстарға әртүрлі қажеттіліктерге және сумен жабдықтау мен сұраныс арасындағы динамикалық тепе-теңдікке үлкен сенімділікті қамтамасыз етеді. Ең бастысы, бұл қадамдар суды әртүрлі пайдалану үшін бағалауға және суды тиімді, әділ және тұрақты басқаруды арттыратын шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді.

ҚМГ СУ ҚАҒИДАТТАРЫ

Су – өмірдің негізі, тіршіліктің бастауы.

Таза тұщы судың молдығы мемлекеттің тұрақтылығы мен қауіпсіздігін, ал оған жауапты ұқыпты қарау – бизнестің табысы мен тұрақтылығын айқындайды. Бұл қағидаттар Компанияның бейілділігін білдіреді және біздің еліміздің қазіргі және болашақ ұрпақтарының адамдары, табиғаты мен әл-ауқаты үшін су ресурстарын қорғау ниетін көрсетеді.

Біз күнделікті қажеттіліктен бастап мұнай өндіру мен өңдеуге дейін суды үнемі пайдаланамыз. Бұл ретте біз әдепкі тірлігімізде судың қаншалықты маңызды екенін ұмытпауымыз керек. Компанияның әрбір қызметкері оны сақтауға үлес қосуы тиіс.

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ Басқарма Төрағасы

СУ РЕСУРСТАРЫН ҚОРҒАУ ЖӘНЕ СУДЫ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ

3-3, 303-1, 303-2, 303-3, 303-4, 303-5

Компания су ресурстарын пайдалану тиімділігін арттыруға, тұщы су шығынын азайтуға, тазартылған ағынды суларды қайта өңдеу және қайта пайдалану көлемін арттыруға ұмтылады.

ҚМГ миссиясы энергетикалық қауіпсіздікті қамтамасыз етуді, Қазақстанның дамуы мен өркендеуі үшін болашақ ұрпаққа деген қамқорлықпен табиғи ресурстарды тиімді және ұтымды игеруді көздейді.

Су ресурстарын пайдалану бөлігіндегі ҚМГ-ның негізгі қағидаттары «сегіз су қағидаты» болып табылады. Бұл қағидаттар 2018 жылы бекітілген Су ресурстарын басқару жөніндегі корпоративтік стандартта (бұдан әрі – Стандарт) көрсетілген. Стандарт ҚМГ ЕТҰ-да су ресурстарын басқару тәсілін жүйелейді, сондай-ақ Компания басшылары мен қызметкерлерінің тұщы суды сақтау мәселесіне бейілділігін арттыруға көмектеседі.

Су ресурстарын басқару бағдарламасын бекіту қорытындысы бойынша ағымдағы жылы осы корпоративтік стандартты жаңарту күтілуде.

Компания өз қызметін халықаралық талаптарға, экологиялық және су заңнамасына толық сәйкестікте жүзеге асырады. Ластаушы заттарды төгу нормативтерінің жобаларын әзірлейді, Уәкілетті орган бекіткен әдіснамаларға сәйкес есептеулер жүргізеді, ластаушы заттарды төгу тәртібі бөлігінде әсер етуге экологиялық рұқсат алады, су пайдалануға арнайы рұқсат алады.

АМӨЗ жабық типті МТҚ

Су ресурстарын пайдаланудың тиімділігін арттыру, тұщы су шығыны көлемін қысқарту, тазартылған ақпа суларды тұрақты негізде айналымдық пайдалану мен қайта пайдалану көлемін арттыру мақсатында ҚМГ ЕТҰ-да мынадай іс-шаралар іске асырылуда және іске асыру жоспарлануда:

- тұрмыстық ақпа суларды механикалық, химиялық және биологиялық тазарту қондырғыларын жаңғырту, қайта жаңарту, ескі тазарту жабдықтарын қазіргі заманғы модульдік қондырғыларға ауыстыру;
- булану өрістерін қайта құру бойынша жұмыстарды жобалау;
- тазарту қондырғыларын қосымша технологиялармен (кері осмос) қайта жарақтандыру, бұл кейіннен бұл суды технологиялық қажеттіліктер үшін бу өндіру үшін пайдалануға мүмкіндік береді;
- таза ауыз судың ағып кетуін және технологиялық ысыраптарын азайту үшін ескі ауыз су құбырларын жаңаларына ауыстыру;
- TAZALYQ жобасы шеңберінде механикалық тазарту құрылыстарын (МТҚ) қайта құру, бұл бұдан әрі биологиялық тазарту блогына жіберілетін ағындардағы мұнай өнімдері мен өлшенген заттардың құрамы бойынша шекті жол берілетін төгінділер нормативтеріне қол жеткізе

отырып, МТҚ өнімділігін 2 есеге арттыруға мүмкіндік береді;

- нормативтік тазартылған ақпа арнасын қайта құру және АМӨЗ булану өрістерін қалпына келтіру;
- TAZALYQ жобасы шеңберінде кері осмосы қолдана отырып, ақпа суларды толық тазарту қондырғысын салу;
- ПКӨП тазарту құрылыстары жүйесін толық қайта құру және жаңғырту, кейіннен мұнай өнімдері мен өлшенген заттар бойынша өндірістік ақпа суларды тазарту тиімділігі 76-дан 98%-ға дейін жақсарды, бұл қоршаған ортаға эмиссияларды қысқарту есебінен экологиялық жүктемені азайтты.

Қоғамның, акционерлердің, мүдделі мемлекеттік органдардың және басқа да тараптардың алдында экологиялық ақпараттың кең қолжетімділігін және Компанияның табиғатты қорғау қызметінің ашықтығын қамтамасыз ету ҚМГ Экологиялық саясатының постулаттарының бірі болып табылады.

2020 жылдан бастап Компания өзінің су ізін есептейді және Су қауіпсіздігі сауалнамасы аясында Carbon Disclosure Project алаңында суды басқару туралы ақпаратты орналастырады.

2023 жылы жарияланған сауалнаманың қорытындысы бойынша 2022 жылы ҚМГ-ға CDP су қауіпсіздігі бойынша «С» бағасы берілді. Алайда Компания осы Бағдарламаны іске асыру шеңберінде осы рейтингті кезең-кезеңімен жақсартуды жоспарлап отыр.

Толығырақ ақпаратты ҚМГ-ның жарияланған есептерінен алуға болады, олар мына сілтеме бойынша ашық қолжетімді: [CDP су қауіпсіздігі жөніндегі сауалнама](#).

ҚМГ қатысу өңірлерінде «Астрахань – Маңғышлақ су құбырын қайта жаңарту» және «Кендірліде теңіз суын тұщыландыру зауытын салу» сияқты сумен қамтамасыз ету мәселелерін шешуге бағытталған әлеуметтік жобаларды іске асыруда.

2023 жылдың желтоқсанында «Астрахань – Маңғышлақ» магистральдық су құбырын қайта жаңарту және кеңейту» жобасының бірінші кезегін іске асыру аяқталды. Жоба «Астрахань – Маңғышлақ» магистральдық су құбырының өткізу қабілетін арттыруға және Атырау мен Маңғыстау облыстарының халқын, ауыл шаруашылығы өндірушілерін, өнеркәсіптік және мұнай-газ өндіруші кәсіпорындарын сумен қамтамасыз ету үшін тозған жабдықтарды жаңартуға бағытталған.

«Астрахань-Маңғышлақ» магистральдық су құбыры – Атырау облысының Құрманғазы, Исатай және Жылыой аудандарының тұтынушыларына, сондай-ақ Маңғыстау облысының Жаңаөзен қаласы, Бейнеу, Маңғыстау, Қарақия және Түпқараған аудандарына су берудің жалғыз орталықтандырылған көзі болып табылады. Жыл сайын халықтың су тұтынуы 4-5%-ға артады.

Сондай-ақ қуаттылығы тәулігіне 50 мың м³ Кендірліде теңіз суын тұщыландыру зауытының құрылысы басталды. Бұл жоба Жаңаөзен қаласының тұрғындары үшін ауыз су тапшылығы проблемасын шешуге мүмкіндік береді, сондай-ақ туризмді, кәсіпкерлікті және ауыл шаруашылығын дамытуға мультипликативтік әсер етеді. Құрылысты 2024 жылдың соңына дейін аяқтау жоспарлануда, ал зауыттың жобалық қуатқа шығуы – 2025 жылдың көктеміне жоспарланған.

Бұған дейін «Қаражанбасмұнай» АҚ Қаражанбас кен орнында Маңғыстау облысында кен орнын сумен қамтамасыз ету мәселесін шешуге арналған қабаттық суды тұщыландыру зауыты іске қосылған болатын.

Толық қуатқа шыққан кезде қабат суын өңдеу тәулігіне 42,5 мың м³ құрайды, бұл ретте тұщыландырылған су өндіру тәулігіне 17,0 мың м³ жетеді, бұл өңір халқының мұқтаждықтары үшін судың едәуір көлемін босатуға мүмкіндік береді. Осы жобаны іске асыруға байланысты 2023 жылдың қорытындысы бойынша ҚБМ-да тұщы су алу көлемі 2022 жылмен салыстырғанда 2,2 млн м³-ке қысқарды.

Сондай-ақ Өзенмұнайгазда өндірістік қажеттіліктер үшін альбсеноман суының жерасты су алу ұңғымалары іске қосылды, осыған байланысты теңіз суын алу 25%-ға қысқарды.

CASPI BITUM-да 2023 жылы өндірістік судың авариялық қоры үшін 2000 м³ ТБР резервуары салынды, осылайша өндірістік судың авариялық қорын 2000 м³-ке дейін ұлғайту есебінен зауытты сумен жабдықтаудың сенімділігі артты (ДГО құбырында оқыс оқиғалар болған жағдайда зауыт 3,5 тәулікке дейін жұмыс істейді). Жасыл желектерді суару үшін тазартылған ақаба суды қайта пайдалануды оңтайландыру жобасы енгізілуде. НК-2 Дү-400 желісін пайдалана отырып, битум зауытының КТҚ-на АТУ учаскесіне дейін тазартылған ақаба суды бұру бойынша жұмыстар орындалды.

ҚГМ бас кеңсесінде 2023 жылы терең био тазарту қондырғыларының блок-модулі ауыстырылды, бұл тазартылған сулардың 50%-на дейін жасыл желектерді суару үшін қайта пайдалануға мүмкіндік береді.

ПҚОП тазарту құрылыстары жүйесін қайта құру және жаңғырту жүргізілді. Нәтижесінде мыналар пайдалануға берілді:

- қайта пайдалану үшін ақаба суларды алдын ала өңдеу құрылысы;
- ультрасүзгілеу және кері осмос жүйесі. Шығатын су ішінара ұңғымалардан алынған сумен араластырылғаннан кейін айналмалы суды салу үшін қоректендіру суы ретінде пайдаланылады;
- ақаба суларды алдын ала тазартудың қолданыстағы бөлігінің орнына жаңа «тік мұнай ұстағыш» секциялары және еріген ауамен флотациялауға арналған тік резервуар орнатылды;
- ақаба суларды алдын ала тазарту бөлімінде мұнай мен лайды кетіруге арналған автоматты құрылғыларды орнату қарастырылған;
- ақаба суларды алдын ала тазарту секциясының басында жағымсыз иісі бар газдарды жинауға және кейіннен оларды дезодорациялау жүйесіне тасымалдауға арналған қалпақшалар орнатылған;
- ақаба суларды терең тазарту қондырғысы.

ПҚОП-да тазарту құрылыстарын жаңғырту жөніндегі жұмыстардың аяқталуына байланысты мұнай өнімдері мен өлшенген заттар бойынша өндірістік ақаба суларды тазарту тиімділігі 76-дан 98%-ға дейін жақсарды, бұл қоршаған ортаға эмиссияларды қысқарту есебінен экологиялық жүктемені азайтады.

Сумен қамтамасыз ету жобалары туралы ақпарат «Инвестициялық жобаларды іске асыру» бөлімінде де берілген.

СУ ІЗІ

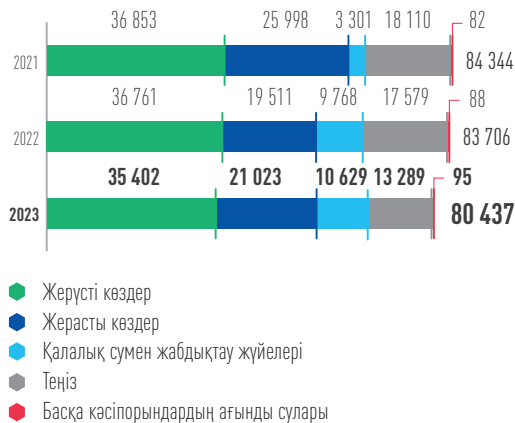
3-3, 303-1, 303-2, 303-3, 303-4, 303-5, 306-1

ҚМГ компаниялар тобы бойынша су жинау 2023 жылы 80,44 млн м³ құрады, оның ішінде: жер үсті көздері – 35,40 млн м³, жер асты көздері – 21,02 млн м³, қалалық сумен жабдықтау жүйелері – 10,63 млн м³, теңіз – 13,29 млн м³, басқа кәсіпорындардың ақаба сулары – 0,1 млн м³. 1000 мг/л дейін минералдану санаты

бойынша өндірістік қажеттіліктерге арналған су тұтыну көлемі 37,58 млн м³, ал 1000 мг/л немесе одан да көп минералдану санаты бойынша – 42,85 млн м³ құрады.

Бұл ретте, Атырау және Маңғыстау облыстарының тұтынушыларына тұщы

ҚМГ КОМПАНИЯЛАР ТОБЫ БОЙЫНША СУ АЛУ (Көздер бойынша бөліністе) мың м³

техникалық су жеткізу қызметтерін көрсететін еншілес ұйымның көлемі су алудың 80,44 млн м³ көлеміне қосылғанын атап өтеміз, яғни ҚМГ-ның бұл көлемі өзінің шаруашылық-ауыз су және / немесе өндірістік қажеттіліктеріне пайдаланбайды. Осыған байланысты, жоғарыда көрсетілген көлемді есепке алмағанда, 2023 жылы ҚМГ компаниялар тобы бойынша өз қажеттіліктеріне су тұтынудың жалпы көлемі 56,27 млн м³ құрады.

World Resource Institute (WRI) жүргізген және жариялаған зерттеулерге сәйкес, Қазақстан – су ресурстарын пайдаланудың сыни деңгейіне жатқызылған және алдағы 15-20 жылда су ресурстары стресінің өте жоғары деңгейі болжанады.

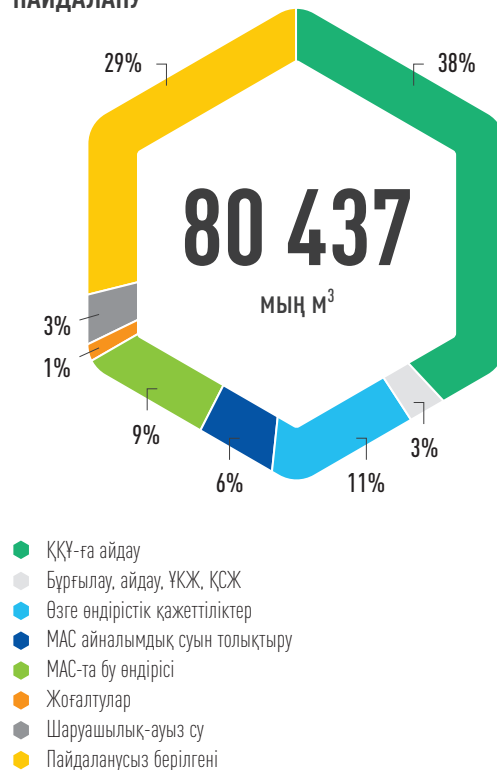
Компания сондай-ақ Каспий теңізі, Сырдария және Орал өзендерінің бассейндеріне жататын WRI Aqueduct¹ су стресі көрсеткішіне сәйкес су тапшылығы жоғары өңірлерде орналасқан ҚМГ ЕТҰ-ның объектісіне талдау мен есепке алуды жүргізеді. Осы ұйымдардың су жинауының жалпы көлемі 27,32 млн м³ құрады.

Су тапшылығы жоғары өңірлерде ҚМГ тұщы суды аз пайдалану, айналымдағы суды ұлғайту және суды пайдалануды мұқият мониторингілеу үшін су ресурстарын басқару жөніндегі іс-шараларды әзірлейді.

Бұл ретте өндірістік қызметтің су ресурстарына қажеттілігі технологиялық процестердің қажетті шарты болып табылатынын атап өтеміз.

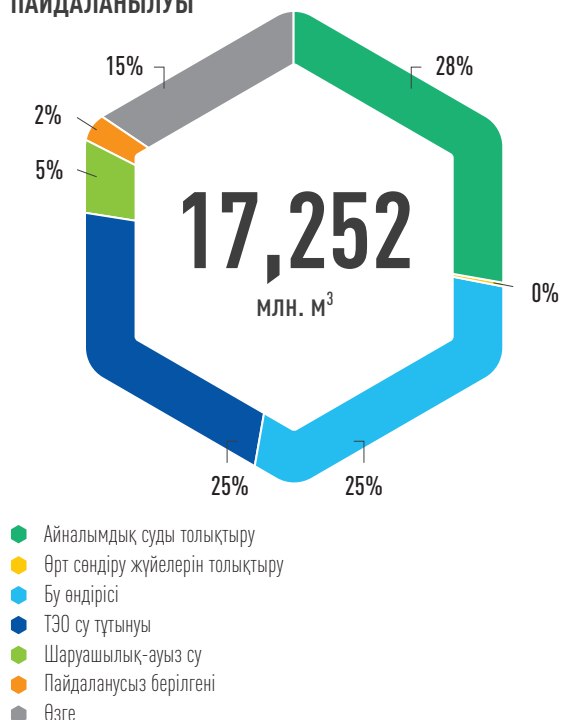
2023 жылы ҚМГ компаниялар тобы 11,23 млн м³ ақпа су бөлді. Ақпа суларды тазарту қондырғыларында тазартқаннан кейін нормативті тазартылған су мамандандырылған қабылдағыштарға жіберіледі: сақтау тоғандары, булану өрістері және сүзу өрістері. Жер үсті су объектілеріне төгу және жергілікті жердің рельефі жоқ. Өз жинақтағыштары жоқ кәсіпорындар жасалған шарттарға сәйкес сарқындарды арнайы компанияларға тазарту және төгу үшін береді.

2023 ЖЫЛЫ ҚМГ КОМПАНИЯЛАР ТОБЫНДА ОПЕРАЦИЯЛАР ТҮРІ БОЙЫНША СУ РЕСУРСТАРЫН ПАЙДАЛАНУ

¹ WRI Aqueduct бойынша: жоғары санат – жалпы су жүктемесі 40-80%, өте жоғары санат – > 80%.

2023 ЖЫЛЫ МҰНАЙ ӨңДЕУ БАҒЫТЫ БОЙЫНША ОПЕРАЦИЯЛАР ТҮРІ БОЙЫНША СУ РЕСУРСТАРЫНЫҢ ПАЙДАЛАНЫЛУЫ

Берілген ақпа сулардың жалпы көлемі 0,77 млн м³ (минералдануы 1000 мг/л-ден астам) құрады. 1000 мг/л дейін минералданған ақпа сулардың ағуы жоқ.

Бұл ретте су тапшылығы өңірлеріндегі кәсіпорындардың ақпа суларын ағызу 2,9 млн м³ құрады, оның ішінде өз қабылдағыштарына 2,86 млн м³ тасталды және мамандандырылған компанияларға (қабылдаушы объектілерге) – 0,04 млн м³ берілді.

Ақпа суларды ауыр ауыртпалық ретінде емес, судың, энергияның, қоректік заттардың және басқа да алынатын жанама өнімдердің тұрақты көзі ретінде қарастырған жөн.

Біздің кәсіпорындардағы тазарту қондырғылары мұнай өнімдерімен және тоқтатылған заттармен ластанған ақпа суларды тазартуға арналған.

Мысалы, мұнай өңдеу зауытында ақпа сулар құм ұстағыштарда, мұнай ұстағыштарда, радиалды тұндырғыштар мен флотаторларда қатарынан механикалық және физика-химиялық бөлек тазартудан өтеді. Флотаторлардан кейінгі тазартылған өндірістік ақпа сулар биологиялық тазартуға жіберіледі.

Компанияның алдында тұрған маңызды міндеттердің бірі – тазартылған ақпа суларды технологиялық процеске қайтару, жасыл желектерді суару үшін пайдалану, салынып жатқан алаңдар мен жолдардағы шаңды басу арқылы қайта пайдалануды арттыру. Тазартудан кейінгі ақпа судың бір бөлігі көлікті жуу, шаңды басу және өртке қарсы жүйелерді толтыру үшін қайта пайдаланылады. Бұл ретте тазартылған ақпа судың айтарлықтай көлемі мұнай өңдеу зауыттарында ғана екінші рет пайдаланылады, онда 2023 жылы 4,28 млн м³ тазартылған ақпа су қайта пайдаланылған, негізінен бұл су айналымдық сумен жабдықтау блоктарын толықтыру үшін пайдаланылады. ҚМГ зауыттарында суды қайта пайдалану пайызы («Мұнай өңдеу» бағыты бойынша су жинау көлемінен) 25% -ды құрайды.

2023 жылы ҚМГ МӨЗ айналымдағы сумен жабдықтау жүйелерінде барлығы 437,53 млн м³ пайдаланылды (айналымда).

ҚМГ МӨЗ-ДЕ АЙНАЛЫМДАҒЫ СУМЕН ЖАБДЫҚТАУ ЖҮЙЕЛЕРІНДЕ АЙНАЛҒАНЫ

(Айналымдағы су көлемі, млн. м³)

ҚОЙНАУҚАТ ҚЫСЫМЫН ҰСТАП ТҮРУ ҮШІН ҚОЙНАУҚАТҚА АЙДАЛҒАНЫ

(Өндірілген ілеспе-қабаттық су, млн. м³)

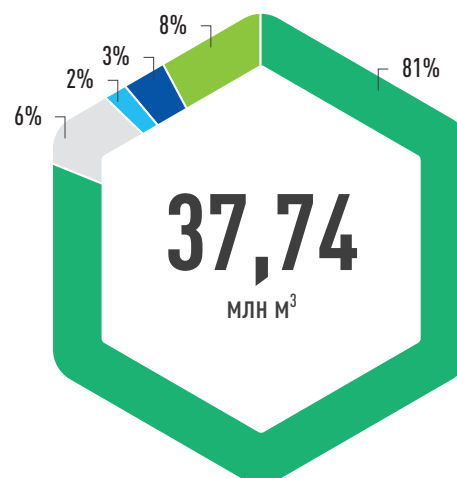
Мұнай өндіру барысында ілеспе-қабаттық сулар деп аталатын үлкен көлемдер пайда болады – жер бетіне су-мұнай эмульсиясы алынады, ол кейіннен су мен мұнайға гравитациялық әдіспен бөлінеді. Осылайша тұнған су қабатқа айдауға жіберіледі.

2023 жылы өндірілген **136,96 млн м³** ілеспе-қабаттық судың **97%-ы** қабаттық қысымды ұстап тұру үшін кері айдалды.

Компанияның қызметі ерекше экологиялық, шаруашылық, тарихи-мәдени және рекреациялық құндылығы бар Қазақстанның батыс өңірінің су объектілеріне (Жайық, Қиғаш өзендері, Көкжиде құмдары) айтарлықтай әсер етеді.

Сезімтал экожүйелерге теріс әсердің алдын алу үшін бақылаушы органдар қоршаған ортаға тұрақты экологиялық мониторинг жүргізеді.

2023 ЖЫЛЫ БАРЛАУ ЖӘНЕ ӨНДІРУ БАҒИТЫ БОЙЫНША ОПЕРАЦИЯЛАР ТҮРІ БОЙЫНША СУ РЕСУРСТАРЫНЫҢ ПАЙДАЛАНЫЛУЫ

- ҚҚҰ-ға айдау
- Бұрғылау, аяқтау, ҰКЖ, ҚСЖ
- Басқа өндірістік қажеттіліктер
- Шаруашылық-ауыз су
- Бу өндірісі

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ

3-3, 2-27, 305-5

ҚМГ биоәртүрлілікті сақтай отырып, табиғи ресурстарды ұтымды пайдалана отырып, өндіріс пен тұтыну қалдықтарын кәдеге жаратып, халықтың экологиялық хабардарлығын арттыра отырып, қоршаған ортаға әсерін барынша азайтуға тырысады.

Қоршаған ортаны қорғау мәселелері ҚМГ-ның басты басымдықтарының бірі болып табылады, Компания өзінің экологиялық көрсеткіштерін жақсарту үшін ұдайы жұмыс істейді.

ҚМГ экологиялық қызметі атмосфералық ауаны қорғау, су ресурстарын ұтымды пайдалану, жер қойнауы мен жер ресурстарын қорғау, қалдықтарды басқару сияқты түрлі бағыттар бойынша жүзеге асырылады. ҚМГ Экологиялық саясаты өндірістік қызмет нәтижесінде атмосфераға шығарындыларды азайту арқылы қоршаған ортаға әсерді барынша азайтуға бағытталған. Саясаттың негізгі қағидаттары: өндірістік қызметтен ластаушы заттардың шығарындыларын азайту арқылы қоршаған ортаға әсерді азайту, өндірістің экологиялық қауіпсіздігін арттыру және экологиялық көрсеткіштерді жақсарту.

ҚМГ табиғи ресурстарды дұрыс пайдалану және ҚМГ өз қызметін жүргізетін аумақтарда қолайлы экологиялық жағдайды қолдау ҚМГ-ның қоғам алдындағы негізгі міндеттерінің бірі болып табылатынын түсінеді.

Компания табиғи ресурстарды ұтымды пайдалануға, ластаушы заттардың қоршаған ортаға әсерін барынша азайтуға, энергия мен ресурс үнемдеуге жәрдемдесуге, қалдықтарды мейлінше аз бойынша өндіруге, сондай-ақ қоршаған ортаға зиян келтірмейтін технологияларды, жабдықтар мен материалдарды енгізуге ниетті. Сонымен қатар біз климаттың өзгеруіне бейімделу және қоршаған ортаға келтірілген зиянды өтеу бойынша шаралар қабылдаймыз.

Мақсаттарға қол жеткізу үшін экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге бағытталған бірқатар іс-шаралар іске асырылды, мысалы, тарихи мұнай қалдықтарын кәдеге жарату және мұнаймен ластанған жерлерді тазарту жөніндегі жұмыстар, қызметкерлер арасында қоршаған ортаны қорғау мәселелерін насихаттау идеологиясы жөніндегі жұмыстарды күшейту, ағаш отырғызу жөніндегі акцияларға қатысу, атмосфералық ауаға шығарындыларды азайту жөніндегі іс-шаралар жоспарларын әзірлеу, экологиялық бағдарламаларды іске асыру және т.б.

Компанияның бірқатар еншілес және тәуелді ұйымдарында санитарлық-қорғау аймағында, сондай-ақ экологиялық жағдай туралы ақпаратты көрсететін шығарындылар көздерінде атмосфералық ауаның сапасын автоматты бақылау жүйелері орнатылған.

«ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МОНИТОРИНГТІҢ АВТОМАТТАНДЫРЫЛҒАН АҚПАРАТТЫҚ ЖҮЙЕСІ» ЖОБАСЫ

Экологиялық мониторингтің автоматтандырылған ақпараттық жүйесі (бұдан әрі – ЭМААЖ) қоршаған ортаны қорғау саласында бірыңғай ақпараттық кеңістік құруға арналған.

Жобаның мақсаты:

- Қоршаған ортаны қорғау саласында бірыңғай ақпараттық кеңістік құру;
- Ықтимал экологиялық айыппұлдарды болдырмау үшін ашықтықты, жеделдікті арттыру және адам қателіктерін азайту.

ЭМААЖ негізгі міндеттері:

- Мемлекеттік органдарға қоршаған ортаны қорғау саласындағы есептілікті қалыптастыру процестерін автоматтандыру;

- Нормативтік рұқсат беру құжаттарының деректер базасын жүргізу және қоршаған ортаға эмиссиялар үшін төлемдерді есептеу;
- Технологиялық процестерде туындаған ақауларды өндірістік құрылымдармен уақтылы түзету арқылы әлеуетті нормативтен тыс эмиссияларға жедел ден қою;
- Өндірістік экологиялық бақылау нәтижелері бойынша қоршаған ортаның жай-күйіне жедел мониторинг жүргізу;
- HSE KMG жүйесімен синхрондау арқылы корпоративтік есептілікті қалыптастыру.

2023 жылғы өндірістік көрсеткіштер

- SOx шығарындыларының қарқындылығы – 0,23 (IOGP – 0,09)
- NOx шығарындыларының қарқындылығы – 0,36 (IOGP-0,35)
- Ілеспе мұнай газын (ІМГ) жағу қарқындылығы – 1,4 (IOGP – 8,6)
- ІМГ пайдалану коэффициенті – 98,9%
- Тарихи қалдықтар мен мұнаймен ластанған жерлерді қалпына келтіру: 1145,04 мың тонна (2022 жыл – 693,7 мың тонна)
- CDP климаттық рейтингі: «С»
- CDP су қауіпсіздігі рейтингі: «С»

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР, КСШ ӨНДІРУДІҢ 1 МЫҢ ТОННА М.Б. ШАҚҚАНДА, ТОННА

Жыл	SOx шығарындылар индексі	NOx шығарындылар индексі	Шикі газды жағу қарқындылығы	Шикі газды кәдеге жарату деңгейі, %
2021	0,22	0,24	2,09	98
2022	0,21	0,31	1,5	98,8
2023	0,23	0,36	1,4	98,9

АТМОСФЕРАЛЫҚ АУАНЫ ҚОРҒАУ

305-5, 305-7

ҚМГ қоршаған ортаны қорғау мәселелеріне ерекше назар аударады, өйткені бұл халықтың денсаулығы мен әл-ауқатымен тікелей байланысты. Экологиялық саясат шеңберінде ҚМГ компаниялар тобының міндеттерінің бірі – цифрландыру арқылы қоршаған ортаны қорғау саласындағы процестерді үздіксіз жақсарту болып табылады.

Қоршаған ортаны қорғау бөлігінде ҚМГ үшін басым бағыттарға атмосфералық ауаға ластаушы заттардың шығарындыларын басқару, шикі газды алаулатып жағуды қысқарту, су ресурстарын, өндіріс қалдықтарын басқару және топырақ құнарлығын қалпына келтіру, биоәртүрлілікті сақтау жатады.

Алауларда газ жағудың азаюының арқасында ҚМГ бүкіл тобы бойынша атмосфераға ластаушы заттардың шығарындылары да азайды.

Қоршаған ортаға әсерді барынша азайту жөніндегі негізгі бағыттардың бірі – Компанияның өндірістік қызметі барысында атмосфералық ауаға ластаушы заттардың шығарындыларын азайту болып табылады. Атмосфералық ауаға ластаушы заттар шығарындыларын азайту жөніндегі іс-шаралар шеңберінде мынадай іс-шаралар іске асырылады:

- Мұнайды жылыту пештеріндегі техникалық ескірген оттықтарды кезең-кезеңімен ауыстыру жүргізілуде.
- Газды кешенді дайындау және өңдеу қондырғылары салынуда.
- Тік мұнай резервуарларында көмірсутектердің булануын болдырмау үшін понтондар орнатылған.
- Мұнайды жылытуға арналған пештерде, мысалы, ластаушы заттар шығарындыларының катализдік түрлендіргіштері орнатылған;
- Режимдік-реттеу жұмыстарының кестесіне сәйкес пештердің жанарғы

құрылғыларының жай-күйін жүйелі бақылау жүзеге асырылады;

- Ұңғымаларды өндіруші қордан айдау қорына ауыстыру арқылы су айдау жүйесін кеңейту жүргізілуде;
- Өндіруші мұнай ұңғымаларының сағалық жабдықтары жаңартылды;
- Бу генерациясы мен ұңғымалардың жаңа алаңдары пайдалануға берілді;
- Қазандықтардың оттықтарында және мұнай мен суды жылыту пештерінде мұнай мен ілеспе газдарды жағуға арналған орташа қысымды алауаралық инжекциялық жанарғы орнатылған.

Атмосфералық ауаға әсерді азайту үшін «энергия және ресурс үнемдеу және атмосфералық ауаға шығарындыларды 2031 жылға дейін азайту жөніндегі нысаналы көрсеткіштері бар іс-шаралар жоспары» бағдарламасы шеңберінде АМӨЗ қолданыстағы мұнай және мұнай өнімдері бар резервуарларды понтондармен толық жарақтандыру бойынша жұмыстар жалғасуда.

2022-2025 жылдар аралығында автобензин мен жеңіл мұнай сақтайтын резервуарларда 12

бірлік көлемінде понтондар орнату жұмыстары іске асырылуда. 2024-2025 жылдарға автобензинді сақтайтын үш резервуарға және жеңіл мұнайды сақтайтын екі резервуарға понтондарды орнату бойынша жұмыстар жоспарланған. Сондай-ақ, «Теңіз мұнайын қайта өңдеу» бағдарламасына сәйкес, 9 бензин мен жеңіл мұнай сақтайтын резервуарларға понтондар орнату жоспарлануда.

Понтондардың болуы мұнай өнімінің атмосфераға булануына жол бермейді, оның жоғалуын азайтады, сапасын сақтайды, объектінің өрт қауіпсіздігі мен жарылыс қаупін азайтады, сондай-ақ қоршаған ортаға теріс әсерін азайтады. Понтондарды резервуарларға орнату ең жақсы қол жетімді техникалар туралы анықтамалық жобада қарастырылған. Дизайнды Maxwell Continental Tank Serv Engineering BV (Нидерланды) компаниясы АМӨЗ-нің арнайы тапсырысы бойынша оның жоғалуын азайту, сапасын сақтау, объектінің өрт және жарылыс қаупін азайту, сондай-ақ қоршаған ортаға теріс әсерін азайту мақсатында әзірледі және дайындады.

Tazalyq жобасы шеңберінде жабық типтегі ағынды сулардың механикалық тазарту құрылыстарын қайта жаңартудың екінші кезеңі жалғасуда: орташа резервуарлар, сорғы станцияларының ғимараттары, өзін-өзі жуу сүзгілері мен флотаторлар алаңдары құрылысы бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Бірінші кезең аяқталғаннан кейін жаңартылған механикалық тазарту қондырғыларында айына орта есеппен 12 000 м³ мұнай шламы өңделеді. 2023 жылдың қорытындысы бойынша сарқынды суларды мұнай өнімдерінен тазарту тиімділігінің көрсеткіші 83%-ға жетті, ал

сарқынды суларды өлшенген заттардан тазарту тиімділігі 20%-ға артты. Мұнай шламын тұрақты өңдеу есебінен өңдеуге қайтарылған мұнай көлемі айына орта есеппен 3 280 тоннаны құрайды.

Осылайша, 2023 жылы өңдеуге 39 653 тонна тауарлық мұнай өнімі қайтарылды. Бұл экологиялық жағдайдың жақсаруына және қоршаған ортаға антропогендік әсердің төмендеуіне, флора мен фаунаның жақсаруына және зиянды факторлардың адам денсаулығына әсерінің төмендеуіне әкелді.

ҚМГ КОМПАНИЯЛАР ТОБЫНДА АТМОСФЕРАҒА ЛАСТАУШЫ ЗАТТАРДЫҢ ЖАЛПЫ ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ, МЫҢ ТОННА

	2021	2022	2023
Атмосфераға ластанушы заттардың шығарындылары, барлығы, оның ішінде:	110,2	120,6	119,5
NOx шығарындылары	12,7	16,0	15,2
SOx шығарындылары	12,2	10,5	11,0
басқа ластанушы заттардың шығарындылары	85,3	94,1	93,2

Мұнай өңдеу зауыттарын жаңғырту жобаларының нәтижесінде Кеден одағының Техникалық регламентінің талаптарына сәйкес K4-K5 кластарына сәйкес келетін еуропалық

сапа стандарттарына сай мұнай өнімдерін өндіру арқылы зауыттар шығаратын отынның экологиялық көрсеткіштері жақсарды.

ҚМГ КОМПАНИЯЛАР ТОБЫНДАҒЫ ЛАСТАУШЫ ЗАТТАРДЫҢ ҮЛЕСТІК ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ

	2021	2022	2023
КСШ өндіру, т/1000 т өндірілген көмірсутек шикізаты м.б.	1,9	2,1	2,2
Мұнай өңдеу, т/1000 т өңделген мұнай	2,8	3,1	3,0
Мұнай тасымалдау, т/1000 т тасымалданатын мұнай	0,5	0,5	0,4

2023 жылы ҚМГ компаниялар тобы бойынша мұнай баламасында көмірсутек шикізатын өндірудің жалпы көлеміне қатысты NOx шығарындыларының орташа көрсеткіші КСШ өндірудің мың тоннасына 0,36 тоннаны құрады, IOGP орташа көрсеткіші – 0,35. 2022 жылмен салыстырғанда NOx шығарындыларының үлесі 13%-ға өсті, бұл мердігерлік ұйымдардың жаңа көздерін қосудымен байланысты.

SOx шығарындыларының мұнай баламасында көмірсутек шикізатын өндірудің жалпы көлеміне қатынасының орташа көрсеткіші ҚМГ компаниялар тобы бойынша КСШ өндірудің мың тоннасына 0,23 тоннаны құрады, IOGP орташа көрсеткіші – 0,09. 2022 жылмен салыстырғанда SOx үлестік шығарындыларының 9,5%-ға ұлғайғаны байқалады.

305-7

Компания өз қызметінде тұрақты органикалық ластанушы заттар эмиссиясын шығармайды.

ШИКІ ГАЗДЫ ҰТЫМДЫ ПАЙДАЛАНУ

3-3, 305-5

ҚМГ мен оның еншілес кәсіпорындарының басымдықтарының бірі – атмосфераға зиянды заттар мен парниктік газдар шығарындыларын бақылау, сондай-ақ алауларда газ жағуды азайту болып табылады. Экологиялық саясатқа сәйкес Компания алауларда газ жағудың нөлдік деңгейіне жетуге және олардан шығарындыларды азайтуға тырысады. Біз алдымызға шикі газды пайдалану мен кәдеге жаратуды арттыру, сондай-ақ алаулатып жағуды азайту міндетін қойып отырмыз.

Мұнай газын әзірлеу және өңдеу бағдарламасының арқасында Компания жылу мен электр энергиясын өндіру үшін газ пайдалануды арттырды, осылайша мұнай газын жағу нәтижесінде пайда болатын зиянды заттар мен парниктік газдар шығарындыларын азайтты.

2023 жылы шикі газды кәдеге жарату 98,9%-ды құрады. Шикі газды алаулатып жағу көлемі 2017 жылмен салыстырғанда 89,4%-ға қысқарды.

Газды жағу көрсеткіші өндірілген КСШ-ның 1 мың тоннасына 1,4 тонна деңгейінде (2021 жылы — 2,1, 2022 жылы – 1,5), бұл 2022 жылғы көрсеткіштен 7%-ға төмен және IOGP орташа салалық көрсеткішінен 84%-ға төмен.

2015 жылы ҚМГ Дүниежүзілік Банктің «2030 жылға қарай ілеспе мұнай газын тұрақты

жағуды толық кәдеге жарату» бастамасын қолдады. Компания шикі газды жағу көлемін барынша азайтуға тырысады. Осы бастама шеңберінде шикі газды жағу көлемі бойынша есептілік жыл сайынғы негізде Дүниежүзілік банктің ҚР-дағы өкілдігіне тапсырылады.

ШИКІ ГАЗДЫ АЛАУЛАТЫП ЖАҒУ КӨЛЕМІ

Көрсеткіш	2019	2020	2021	2022	2023
Шикі газды алаулатып жағудың жалпы көлемі, млн м ³	80,2	57,6	52,5	35,7	33,35
Шикі газды тиімді пайдалану деңгейі, %	97	98	98	98,8	98,9
Шикі газды жағу қарқындылығы, өндірілген 1 мың КСШ-ға тоннаға шаққанда	2,95	2,2	2,1	1,5	1,4

ҚАЛДЫҚТАРДЫ ӨНДЕУ ЖӘНЕ ТОПЫРАҚ ҚҰНАРЛЫҒЫН ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

2-25, 3-3, 306-1, 306-2, 306-3, 306-4, 306-5.

ҚМГ өндірістік қызметі: бұрғылау қалдықтары (пайдаланылған бұрғылау ерітінділері мен қоқырдар), құрамында мұнай бар қалдықтар (түбіндегі жауын-шашын, мұнаймен ластанған топырақ, мұнай қоқырдары), пайдаланылған катализаторлар және химиялық реагенттер сияқты өндіріс қалдықтарының пайда болуына алып келеді.

Барлық объектілер бойынша қосалқы қызметтен де қалдықтар түзіледі, мысалы: құрылыс қалдықтары, майланған шүберек, пайдаланылған жаққыш майлар және т.б.

ҚМГ қалдықтарды басқару саласындағы мемлекеттік экологиялық саясат қағидаттарын мүлтіксіз сақтауға, сондай-ақ қалдықтарды басқару бөлігінде ҚМГ Экологиялық саясат қағидаттарын іске асыруға және енгізуге ұмтылады:

- Қалдықтардың түзілу көлемін қысқартуды және олармен қауіпсіз жұмыс істеуді қамтамасыз ету.
- Топырақтың, атмосфералық ауаның немесе су ресурстарының қайталама ластануын болдырмайтын қалдықтарды қалпына келтіру технологияларының жиынтығын қолдану.

- Ресурстарды үнемдейтін, қалдықтары аз, экологиялық қауіпсіз технологияларды енгізу.

Объектілерде түзілетін қалдықтар олардың пайда болуының бастапқы кезеңінде бөлек жиналады, түзілетін қалдықтар өлшеу жабдығында өлшенеді, сұйық қалдықтар үшін қалдықтар көлемін өлшеу стандартталған немесе градуирленген ыдыстарда жүзеге асырылады.

ҚМГ-ның барлық объектілерінде қалдықтардың түрлері, саны және қасиеттері бойынша есепке алу жүзеге асырылады.

Қалдықтарды есепке алу нәтижелері қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органға, сондай-ақ ҚМГ-ға HSE KMG ақпараттық жүйесіне ұсынылады.

Қалдықтар пайда болған сәттен бастап қалдықтарды жинақтау, қалдықтарды көму немесе оларды өз күшімен немесе мамандандырылған ұйымдарды тарта отырып қалпына келтіруге және/немесе жоюға жіберу жүзеге асырылады.

Қалдықтарды қалпына келтіру немесе жою бойынша тартылатын мамандандырылған ұйымдарда міндетті түрде барлық қажетті рұқсат беру құжаттары болады:

- Тиісті қауіпті қалдықтарды өңдеуге, залалсыздандыруға, кәдеге жаратуға және (немесе) жоюға арналған лицензия.
- Қалдықтарды жинау, сұрыптау және (немесе) тасымалдау, қауіпті емес тиісті қалдықтарды қалпына келтіру және (немесе) жою қызметінің басталғаны туралы хабарлама.
- Әсер етуге экологиялық рұқсат.

Тасымалдау кезінде қалдықтардың әсерін азайту мақсатында ҚМГ ЕТҰ мамандандырылған ұйымдарға қалдықтардың ең аз орын ауыстыруы немесе оларды ҚМГ ЕТҰ аумағында қалпына келтіру туралы талаптар белгіленеді.

Мамандандырылған ұйымдар жаңадан түзілген және бұрын жинақталған қалдықтарды

қалпына келтіру жөніндегі жұмыстарды ҚМГ ЕТҰ тарапынан жасалған шарттың техникалық ерекшелігіне, сондай-ақ қалдықтарды қалпына келтіру мен жоюдың, оның ішінде қалдықтарды қалпына келтіру жөніндегі объектілерге барудың жобалық шешімдеріне сәйкестігін бақылайды, қажет болған жағдайда қалпына келтірілген қалдықтарға бақылау зертханалық талдаулар жүргізіледі.

2023 жылы ҚМГ-ның түзілген және жинақталған қалдықтарды қалпына келтіруге жұмсаған шығыстары 22,9 млрд теңгені құрады.

2019 жылғы 6 тамыздағы Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі мен ҚМГ арасындағы «Ынтымақтастық туралы меморандум» шеңберінде ММГ, ӨМГ және ҚБМ объектілерінде құрамында мұнайы бар тарихи қалдықтарды кәдеге жарату және мұнаймен ластанған жерлерді тазарту жөніндегі жұмыстар жалғасуда.

ДЕЙІН

КЕЙІН

 КЦ1 – ЭМГ аумағындағы тарихи ластану учаскесі

ЕМГ сондай-ақ тарихи ластануларды жою бойынша жұмыстар жүргізеді, 2022 жылы келісімшарттық аумақтар шегінде тарихи мұнаймен ластанған жерлерді тазарту жөніндегі жұмыстарды аяқтады, қалпына келтіру жобасына және оған Мемлекеттік экологиялық сараптама қорытындысына сәйкес келісімшарттық аумақтардан тыс жерлерде тарихи ластануларды жою жөніндегі жұмыстар жүргізілуде.

2023 жылы барлығы 1 145,04 мың тонна тарихи қалдықтар кәдеге жаратылды, оларды орналастыру орындарының учаскелері қалпына келтірілді, тарихи мұнай қалдықтарының қалған көлемін нақтылау бойынша жұмыстар жүргізілуде.

Қалдықтардың құрамы (тонна)	Түзілетін қалдықтар	Қалпына келтіруге жіберілген қалдықтар	Жоюға жіберілген қалдықтар
Қауіпті қалдықтар	383 096,52*	1 561 543,06**	115,50
оның ішінде бұрғылау қалдықтары (бұрғылау ерітінділері мен қоқыр)	228 355,8	228 355,8	--
Қауіпсіз қалдықтар	52 758,55	31 702,58	20 246,98
Барлық қалдықтар	435 855,07	1 593 245,63	20 362,49

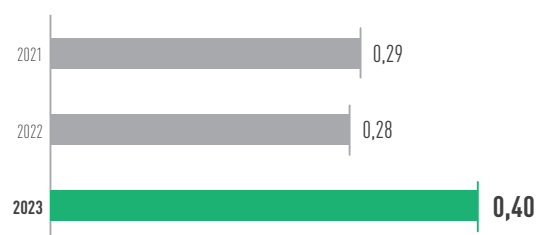
* – түзілетін қалдықтардың саны ҚМГ ЕТҰ объектілерінің аумағында жұмыстарды орындайтын мердігерлік ұйымдар қалдықтарының түзілу көлемі ескеріліп ұсынылған.

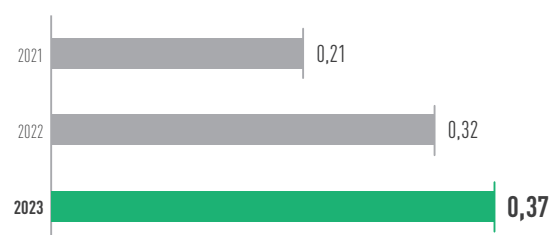
** – тарихи қалдықтарды кәдеге жарату көлемін, сондай-ақ өткен жылдың ауыспалы көлемін ескергенде.

ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУГЕ ЖӘНЕ ЖОЮҒА ЖІБЕРІЛГЕН ҚАЛДЫҚТАР (ТОННА)

	ЕТҰ аумағында	Мердігер аумағында	Барлығы
Қауіпті қалдықтар			
Қалдықтарды қалпына келтіру (өңдеу/кәдеге жарату)	825 150,70	736 392,36	1 561 543,06
оның ішінде бұрғылау қалдықтары (бұрғылау ерітінділері мен қоқыр)	--	228 355,8	228 355,8
Қалдықтарды жою (көму/орналастыру)	115,50	--	115,50
оның ішінде бұрғылау қалдықтары (бұрғылау ерітінділері мен қоқыр)	--	--	--
Қауіпсіз қалдықтар			
Қалдықтарды қалпына келтіру (өңдеу/кәдеге жарату)	2 241,20	29 461,37	31 702,58
Қалдықтарды жою (көму/орналастыру)	929,11	19 317,87	20 246,98
Барлығы			1 613 608,12

**КӘДЕГЕ ЖАРАТЫЛҒАН ҚАЛДЫҚТАР САНЫНЫҢ
ЖАҢАДАН ПАЙДА БОЛҒАН ҚАЛДЫҚТАР
САНЫНА ҚАТЫНАСЫ (т/т)**

**КӘДЕГЕ ЖАРАТЫЛҒАН ҚАЛДЫҚТАР САНЫНЫҢ
ЖИНАҚТАЛҒАН ЖӘНЕ ЖАҢАДАН ПАЙДА БОЛҒАН
ҚАЛДЫҚТАР САНЫНА ҚАТЫНАСЫ (т/т)**

**ЖЫЛ СОҢЫНДАҒЫ ЛАСТАНҒАН ЖЕРЛЕР АЛАҒЫНЫҢ
ЖЫЛ БАСЫНА ҚАТЫНАСЫ (га/га)**

**ЖЫЛ ІШІНДЕ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРІЛГЕН ЖЕРЛЕР
АЛАҒЫНЫҢ ЖЫЛ ІШІНДЕ ЛАСТАНҒАН ЖЕРЛЕР
АЛАҒЫНА ҚАТЫНАСЫ (га/га)**

ЖҰМЫС АЛАҢДАРЫН ЖАБУ ЖӘНЕ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

АКТИВТЕРДІ ШЫҒАРУ БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мұнай-газ активтері

Белгілі бір келісімшарттардың талаптары бойынша, заңнамаға және нормативтік құқықтық актілерге сәйкес, ҚМГ тобы кен орындарының әрқайсысында негізгі құралдарды бөлшектеу мен тарату және жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелер алады. Атап айтқанда, ҚМГ міндеттемелеріне барлық өндірістік емес ұңғымаларды біртіндеп жауып, құбырларды, ғимараттарды бөлшектеу және келісімшарттық аумақты қалпына келтіру, сондай-ақ пайдаланудан шығару сияқты қызметті түпкілікті тоқтату бойынша іс-қимылдар және өндірістік учаскедегі қоршаған ортаны ластамау жөніндегі міндеттемелер жатады. Лицензиялардың қолданылу мерзімін Топтың қалауы бойынша ұзартуға болмайтындықтан,

кен орнындағы міндеттемелерді түпкілікті жабу бойынша өтеудің есептік мерзімі әрбір лицензиялық кезеңнің аяқталу күні болуына жол беріледі. Топтың ұңғымаларды жоюды қаржыландыру жөніндегі міндеттемелерінің көлемі және түпкілікті жабу жөніндегі шығындар тиісті келісімшарттардың талаптарына және қолданыстағы заңнамаға байланысты болады.

Келісімшарт та, заңнама да лицензиялық кезеңнің соңында түпкілікті тарату және түпкілікті жабуға арналған осындай шығыстарды қаржыландыру жөніндегі белгілі бір міндеттемені білдірмеген жағдайларда міндеттемелер болып танылмайды. Мұндай шешім қабылдау кейбір белгісіздіктермен және маңызды пайымдаулармен бірге жүреді. Басшылықтың мұндай міндеттемелердің болуы немесе болмауы туралы бағалары Үкіметтің саясаты мен тәжірибесіндегі немесе жергілікті салалық тәжірибедегі өзгерістермен бірге өзгеруі мүмкін.

Бұзылған жерлерді қалпына келтірудің жалпы ауданы 2023 жылы 151 гектарды құрады

Топ активтерді шығару бойынша міндеттемелерді әрбір келісімшарт бойынша бөлек есептейді. Міндеттеме сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және өтпелі экономикасы бар елдердің мемлекеттік борышы бойынша қазақстандық нарыққа тән тәуекелдерге түзетілген орташа ұзақ мерзімді тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемелерді пайдалана отырып, дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін талап етілетін бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнай-газ активтерін тарату жөніндегі міндеттемелерге арналған резервінің баланстық құны 123,785 миллион теңгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 88,207 миллион теңге).

«Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне сәйкес:

- Жер қойнауын пайдалану салдарын жою жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген оң қорытындылар алған жер қойнауын пайдалану салдарын жою жобасына сәйкес жүргізіледі.
- Жер қойнауы учаскесін консервациялау жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген оң қорытындылар алған жер қойнауы учаскесін консервациялау жобасына сәйкес жүргізіледі.
- Көмірсутектер саласындағы уәкілетті орган бекітетін көмірсутектерді барлау мен өндіруді жүргізу кезінде консервациялау және тарату қағидаларында көзделген ұңғымалардың жекелеген санаттарын қоспағанда, технологиялық объектілер жер

қойнауын пайдаланушы бекіткен және осы Кодексте және Қазақстан Республикасының өзге де заңдарында көзделген сараптамалардың оң қорытындыларын алған технологиялық объектілерге сәйкес таратылады немесе консервацияланады, тарату немесе консервациялау тарату және консервациялау жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Ұңғымаларды тарату жөніндегі жұмыстарды жүргізуге қойылатын талаптар Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2018 жылғы 22 мамырдағы №200 бұйрығымен бекітілген көмірсутектерді барлау мен өндіру және уран өндіру кезінде консервациялау және тарату қағидаларында белгіленеді. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 19 маусымда № 17094 болып тіркелді (4-тарау. Көмірсутектерді барлау және өндіру кезінде әртүрлі мақсаттағы мұнай, газ және айдау ұңғымаларын тарату).

ҚР қолданыстағы заңнамасын басшылыққа ала отырып, 2023 жылы Компания ҚМГ Барлау учаскелері мен кен орындарында объектілерді жабу және жерлерді рекультивациялау саласындағы саясатты бекітті.

Магистральдық мұнай құбырлары және газ құбырлары

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистральдық құбыр туралы» ҚР Заңына сәйкес «ҚазТрансОйл» АҚ-ның (бұдан әрі – ҚТО) пайдалану аяқталғаннан кейін магистральдық құбырды тарату және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, оның ішінде топырақ құнарлығын қалпына келтіру жөніндегі іс-шараларды жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар. Құбырларды тарату және топырақ құнарлығын қалпына келтіру міндеттемесіне арналған резерв бөлшектеу және топырақ құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарын жүргізудің Топ есептеген құны негізінде бағаланады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша топ резервінің құбырларды жою және ҚМГ жерлерін қалпына келтіру жөніндегі міндеттеме бойынша баланстық құны 45,649 миллион теңгені құрады (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 40,665 миллион теңге).

ТЕҢІЗ ҰҢҒЫМАЛАРЫН БАСҚАРУ

ҚМГ Каспий теңізінің қазақстандық секторында стратегиялық әріптестермен бірлесіп «Жеңіс», «Абай», «Әл-Фараби» және т.б. жер қойнауын пайдалану учаскелерінде геологиялық барлау жұмыстары жүргізілуде. Теңізде барлау жұмыстарының жоғары құнын ескере отырып, ҚМГ барлаумен байланысты тәуекелдерді халықаралық серіктестермен (Eni, Лукойл және т.б.) бөлісуге тырысады. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға және бірлескен қызмет туралы келісімдерге сәйкес теңіз ұңғымаларын басқару жөніндегі барлық қажетті міндеттемелер арнайы құрылған бірлескен кәсіпорындарға беріледі.

Бұл ретте бірлескен кәсіпорындарда теңізде ұңғымаларды бұрғылау және теңіз сейсмикалық барлау жұмыстары процестері бойынша басқарушылық шешімдерді ҚМГ және әріптестер Операциялық комитеттер мен олардың кіші комитеттері шеңберінде (қаржылық, техникалық, ЕҚ, ӨҚ және ҚОҚ бойынша, сатып алу бойынша) халықаралық стандарттар мен ҚР заңнамасының талаптарына толық сәйкес қабылдайды.

Теңіз ұңғымаларын басқарумен байланысты барлық міндеттер Операциялық комитет туралы ережелерде және Бірлескен қызмет туралы келісімде көрсетілген.

МҰНАЙ ТӨГІЛУІНІҢ АЛДЫН АЛУ ЖӘНЕ ЖОЮ

306-3

Мұнайдың авариялық төгілуін жоюға ұдайы дайын болу біз үшін сөзсіз басымдық болып табылады.

Каспий теңізі бірегей табиғи объект болып табылады, оның нәзік экожүйесі оның тұйықтығына байланысты мұнаймен ластануға ерекше сезімтал. Біз теңіздегі мұнай операцияларын жүргізу кезінде экологиялық қауіпсіздікке жоғары талаптар қоямыз: кез келген жұмыс түрі басталғанға дейін келісімшарттық аумақтарда фондық экологиялық зерттеулер жүргіземіз және біздің әлеуетті әлеуметтік және экологиялық әсерімізді бағалаймыз, сондай-ақ әсер ету мониторингін, эмиссиялар мониторингін және авариялық жағдайлардың мониторингін – операциялар жүргізу кезінде де және одан кейін де жүзеге асырамыз.

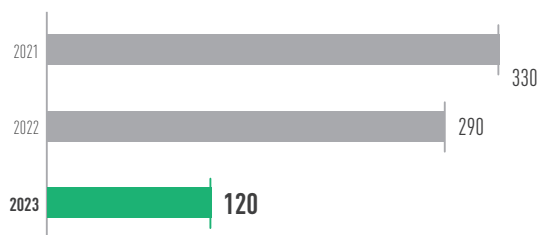
Теңіздегі бұрғылау операцияларын бастамас бұрын біз мұнайдың барлық ықтимал авариялық төгілулерін жоюға ұдайы дайын болуды қамтамасыз етеміз. Жұмыстар аяқталғаннан кейін біз жойылған ұңғымаларға үздіксіз экологиялық мониторинг жүргіземіз.

Келісімшарттық аумақтардағы таратылған ұңғымалардың мониторингі мыналарды: атмосфералық ауаның сапасын, теңіз суы мен түптік шөгінділердің ластануын, биоалуантүрліліктің жай-күйін, сондай-ақ зертханалық-талдамалық жұмыстарды, жойылған ұңғымалардың сағаларын фото және бейнетүсіруді бақылауды қамтиды.

Теңіздегі операциялар кезінде біз мынадай қағидаттарды қатаң ұстанамыз:

- Жобалық шешімдерді қатаң сақтау
- «Нөлдік төгу» қағидаты – барлық қалдықтар мен ақпа сулар жағаға шығарылады
- Барлық жүзу құралдарын балық қорғау құрылғыларымен қамтамасыз ету және льяльді сулардың болмауын қамтамасыз ету
- Уылдырық шашу кезеңінде өндірістік операцияларды жүргізуге тыйым салу – 1 сәуірден бастап 15 шілдені қоса алғанда
- Өндірістік кемелерден балық аулауға тыйым салу
- Түнгі мезгілде ұңғымаларды сынауға және көмірсутек шикізатын жағуға тыйым салу
- Арнайы пайдалану режимін сақтау.

МҰНАЙДЫҢ ТӨГІЛУ КӨЛЕМІ (тонна)

Компанияда мұнайдың төгілуінің негізгі себебі коррозиялық процестер нәтижесінде пайда болатын мұнай құбырларының екпіні болып табылады. Коллектордың жарылуы нәтижесінде және құбырдың болат бөлігінің тозуына байланысты төгілу пайда болуы мүмкін. Компаниялар құрамында мұнай бар топырақты тазарту және су-мұнай эмульсиясын ақпа суларға арналған резервуарға тасымалдау, содан кейін үшінші тарап ұйымына тазарту жұмыстарын жүргізеді. Биологиялық қалпына келтіру процесінде түр құрамына сәйкес келетін көпжылдық өсімдіктер отырғызылды.

2023 жылы ҚМГ компаниялар тобы бойынша мұнай төгілудің 119 жағдайы тіркелді.

Бұл ретте барлық жағдайлар көмірсутектерді өндіру және тасымалдау процесінде жағалау объектілерінде тіркелді. Қайраңда мұнай төгілген жоқ.

Компания құбырлардың бүтіндігі мен сенімділігін арттыру мақсатында құбырларды диагностикалау, қайта жаңарту, ауыстыру, ингибиторлармен қорғау және тазарту бойынша іс-шараларды уақтылы және сапалы орындау арқылы кәсіпшілік құбырларының авариялары мен тесілуі санын төмендету бойынша жұмысын жалғастырды.

Құқық қорғау органдарымен тығыз қарым-қатынас жасай отырып, «ҚазТрансОйл» АҚ Компанияның құбырларына кесекірумен байланысты заңсыз қылмыстық жағдайды өзгертті. Соңғы 4 жылда **магистральдық құбырларға қылмыстық кесекіру фактілері нөлдік көрсеткішке дейін азайтылды** (2019 жылы 2 кесекіру анықталды, залал 6,4 млн теңгені құрады; 2020 және 2021, 2022, 2023 жылдары қылмыстық кесекіру фактілері тіркелген жоқ).

Осы көрсеткіштерге мынадай іс-шараларды орындау арқасында қол жеткізілді:

- GPS-жүйелер бойынша мобильді топтардың жұмысына мониторингті бақылауды күшейту және мобильді топтардың мұнай құбырларын шолып өтуді және шолып тексеруді уақтылы жүзеге асыруы;
- «Optosense» мониторинг жүйесі арқылы мұнай құбырларын күзету.

Мұнайдың авариялық төгілуін жоюға (МАТЖ) ұдайы дайын болу біз үшін сөзсіз басымдық болып табылады.

ТӘЖІРИБЕДЕН МЫСАЛ

Каспийдегі жобалар айтарлықтай жинақталған құзыреттері болатын, Компания үшін стратегиялық өңірде ресурстық базаны кеңейтудегі маңызды қадам болып табылады.

2024 жылы Абай учаскесінде Абау-1 барлау ұңғымасын жою, Әл-Фараби учаскесінде сейсмикалық барлау жұмыстарын жүргізу жоспарланған. Сондай-ақ 2024 жылы «Абай» құрылымында геологиялық құрылымды зерделеу және көмірсутектер кен орындарын іздеу мақсатында бір барлау ұңғымасын бұрғылау жоспарлануда.

Мұнайдың авариялық төгілуін жою кезінде еріктілер қозғалысын дамыту бастамасы

ҚМГ компаниялар тобы МАТЖ кезінде еріктілерге көңіл бөледі. МАТЖ бойынша еріктілер қозғалысын дамыту бағдарламасы аясында «KMG Systems & Services» ЖШС 2023 жылғы 16 қыркүйекте, 29 қазанда, 25 қарашада Маңғыстау облысының жергілікті тұрғындарының қатысуымен мұнайдың төгілуіне ден қоюды қамтамасыз ету бойынша еріктілердің 14-ші және 15-ші легі үшін тренинг өткізілді. Тренингке Ақтау қаласының жоғары оқу орындарының студенттері қатысты. Оқытылған еріктілердің жалпы саны 200-ден астам адамды құрады.

Тренинг Ақтау қаласында Өмірзақ кентіндегі МТАЖ базасында өткізілді.

2023 жылғы 6, 20 мамырда Атырау облысының жергілікті тұрғындарының қатысуымен мұнайдың төгілуіне ден қоюды қамтамасыз ету бойынша 7, 8, 9-шы еріктілер легі үшін тренинг өткізілді. Тренингке Атырау қаласының жоғары оқу орындарының студенттері қатысты. Қазіргі уақытта оқытылған еріктілердің жалпы саны 113-тен астам адамды құрады. Тренинг Атырау қаласында Дамба кентіндегі мұнайдың төгілуіне ден қоюдың Солтүстік Каспий экологиялық базасында (СКЭДБ) өткізілді.

БИОӘРТҮРЛІЛІКТІ САҚТАУ ЖӘНЕ ЕРЕКШЕ ҚОРҒАЛАТЫН ТАБИҒИ АУМАҚТАРДЫ ҚОЛДАУ

БІЗДІҢ ОРНАЛАСҚАН АЙМАҚТАРДАҒЫ ҚОРҒАЛАТЫН ТАБИҒИ АУМАҚТАР ЖӘНЕ ФЛОРА МЕН ФАУНАНЫҢ ШАЛЫНАТЫН ТҮРЛЕРІ

304-1, 304-2, 304-3, 304-4

Солтүстік Каспий – Каспийдің ең өнімді бөлігі. Теңіздің осы акваториясының биологиялық ресурстары мол. Ихтиофаунаның негізгі коммерциялық объектісіне балықтың 25 түрі жатады, олардың ішіндегі ең құндысы бекіре болып саналады, ол бассейндегі әлемдік қорлардың 70-80%-дан астамын құрайды.

Солтүстік Каспийдің шығыс бөлігінің және Еділ (ҚР-да) және Орал өзендерінің атырау сулары Солтүстік Каспийдің мемлекеттік қорғалатын аумағының құрамына кіреді. Солтүстік Каспийдің сұлы-батпақты жерлері, әсіресе Еділ, Орал және Ембі өзендерінің атыраулары, іргелес жағалау сызығы және теңіздің өзі Еуразиядағы ең маңызды сулы-батпақты жерлер болып табылады, онда ұя салу, түлеу, маусымдық көші-қон және қыстау кезінде миллиондаған суда жүзетін және суға жақын құстар мекендейді. Каспий теңізінің солтүстік бөлігі арқылы Еуразияның ең ірі ұшу жолдарының бірі – Сібір-Қара теңіз – Жерорта теңізі ұшу жолы өтеді.

Аялық зерттеулердің деректері бойынша құстардың 70-тен астам түрі Солтүстік-Шығыс Каспийдің жағалаудан 20-60 км қашықтықтағы ашық учаскелері арқылы қоныс аударады (олардың бесеуі Қазақстанның Қызыл кітабына енгізілген сирек кездесетін түрлер).

Жағалау аймақтарында кіші ақ құтан, жалбағай, бірқазан, сұңқылдақ аққу, алакөз қара ала үйрек және қарабас өгізшағала ұялайды. Сондай-ақ сұлтанбалық жыл құсы, аққұйрық сүбүркіт және балықшы тұйғын байқалды.

Жер үсті ценоздарында Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген бес құстардың түрлері ұя салады. Олардың ішіндегі ең көбі – дала бүркіті. Ерекше құстардың қатарына бізтұмсық, сауысқан және кіші құтан жатады.

Каспий итбалығы (*Phocacaspica*) – Каспий теңізінде мекендейтін жалғыз ірі теңіз сүтқоректісі (ескекәяқты). Бұл сүтқоректілердің эндемиялық түрі. Итбалықтар Каспий теңізінде кең таралған, бірақ солтүстікте олардың саны маусымға қарай өзгеріп отырады. Итбалықтардың маусымдық таралуы жылдық циклдің үш кезеңімен айқындалады: көбею маусымы, түлеу маусымы және қоңдану маусымы. Олардың көбею орындары қыста қатып қалатын Каспий теңізінің солтүстік бөлігінде орналасқан; қоректену маусымы сәуірден қыркүйекке дейін негізінен Каспий теңізінің орталық және оңтүстік бөліктерінде өтеді. Жазда аздаған бөлігі (шамамен 30 000) Солтүстік Каспийде, ал халықтың негізгі бөлігі Оңтүстік Каспийдің терең суық суларында тұрады. Күздің соңында олар солтүстіктегі таяз суларға қоныс аударады. Популяциялардың көпшілігі қазан және қараша айларында Солтүстік Каспийде жиналады.

Қазақстанда және тұтастай Еуразияда биоәртүрлілікті сақтау үшін елеулі маңызы бар мұндай аумақтар тұрақты мониторингілеуді және табиғат қорғау іс-шараларын уақтылы жүргізуді қажет етеді. ҚМГ өз жұмысының басынан бастап Солтүстік Каспийде осы саладағы табиғатты қорғау мәселелеріне назар аударады.

«Исатай» учаскесі Маңғыстау облысындағы Бозашы түбегінің жағалауынан солтүстікке қарай 45 км қашықтықта Каспий теңізінің солтүстік бөлігінде орналасқан.

Абай учаскесі Каспий теңізінің қазақстандық секторының солтүстік-батыс бөлігінде Каспий теңізінің акваториясында Бозашы түбегінің жағалауынан солтүстікке қарай 60-70 км жерде орналасқан және аумақтық жағынан Атырау облысына жатады. Учаске Каспий қорық аймағында орналасқан.

«Әл-Фараби» учаскесі Каспий теңізінің қазақстандық секторының оңтүстік бөлігінде орналасқан және аумақтық жағынан ҚР Маңғыстау облысына жатады. «Әл-Фараби» учаскесінің батыс шекарасы Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Орта Каспий су айдынындағы мемлекеттік шекараға іргелес.

Маңғыстау облысы. Маңғыстау облысында Үстірт мемлекеттік табиғи қорығы мен Кендірлі-Қаясан Республикалық маңызы бар қорық аймағын, сегіз қорық пен өңірлік табиғи паркті қоса алғанда, ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың кең желісі бар. Маңғыстау облысының аумағында мекендейтін рептилия түрлерінің ішінен Қазақстан Республикасының

Қызыл кітабына (2010) *Elaphe sauromates* абжыланы енгізілген. Орталық Азия тасбақасы Маңғыстау облысында кең таралған және кейбір жерлерде өте көп, бірақ IUCN Қызыл кітабының критерийлеріне сәйкес жойылып кету қаупі бар.

Кендірлі-Қаясан мемлекеттік қорық аймағы Маңғыстау облысы Қарақия ауданының аумағында орналасқан және ителгі мен дуадақ мекендеу ортасын сақтау және табиғи өсімін молайту мақсатында құрылған. Белгіленген режимдер: қорықтық режим, тапсырыс режимі, реттелетін режим.

Қаражанбас кен орны Бозашы түбегінің солтүстік-батыс бөлігінде, Каспий маңы ойпатының шегінде, батыстан Каспий теңізіне іргелес аумақта орналасқан. Кен орнының батыс жағынан Каспий теңізінің солтүстік бөлігінің мемлекеттік қорық аймағымен шектеседі. Өндірістік экологиялық бақылау шеңберінде жылына екі рет флора мен фаунаға мониторинг жүргізіледі.

Ақтөбе облысы. Жергілікті маңызы бар «Көкжиде-Құмжарған» мемлекеттік табиғи кешенді қорықшасы. Осы қорықтың аумағында республикалық маңызы бар мемлекеттік табиғи-қорық қорының екі объектісі орналасқан: республикалық және халықаралық маңызы бар мемлекеттік табиғи-қорық қорының геологиялық объектілерінің тізбесіне енгізілген Көкжиде құмдары мен Көкжиде жерасты сулары.

Өріктау, Әлібекмола және Қожасай кен орындары ҚР Ақтөбе облысы Мұғалжар ауданында орналасқан. Өріктау кен орнының келісімшарттық аумағының солтүстік-батыс бөлігі Көкжиде құмында орналасқан,

сондай-ақ кен орындары жергілікті маңызы бар «Көкжиде-Құмжарған» мемлекеттік табиғи кешенді қорықшасымен шектеседі. Жер асты суларының ластануына жол бермеу мақсатында Компания тобының қызмет аймағында, сондай-ақ келісімшарттық аумаққа іргелес Көкжиде құмды алабында қоршаған ортаның жай-күйін тұрақты бақылау бойынша жұмыстар жүргізілуде. Сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау және жер қойнауын пайдалану саласындағы уәкілетті органдармен осы жер қойнауы учаскесін басқару және одан әрі қауіпсіз жұмыс жүргізу бойынша қажетті шараларды әзірлеу бойынша консультациялар жүргізіледі.

ШЕКАРАЛАР ШЕГІНДЕ ЖӘНЕ ЕРЕКШЕ ҚОРҒАЛАТЫН ТАБИҒИ АУМАҚТАРДЫҢ ЖАНЫНДА ОРНАЛАСҚАН ӨНДІРІСТІК АЛАҢДАР

ЕҚТА түрі	Шекара ішінде	Іргелес шекаралар (аумақтың бөлігі кіреді)	Шекаралардан тыс (1-10 км жақын орналасқан)
IUCN I-IV санат	–	–	–
IUCN V-VI санат	Исатай Абай Kalamkas-Khazar	Өріктау	Әлібекмола Қожасай Қаражанбас Рожков
Дүниежүзілік мұра объектілері	–	–	–
Рамсар алқаптары	–	–	–

2023 ЖЫЛЫ БИОӘРТҮРЛІЛІКТІ САҚТАУҒА ҚОСҚАН ҮЛЕСІМІЗ:

304-1, 304-2, 304-3

Экологиялық саясат аясында біз:

- сирек кездесетін және жойылып кету қаупі төнген жануарлардың бағалы түрлерінің тіршілік ету ортасы ретінде ерекше құндылығы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтарда қызметті жүзеге асырмауға, экологиялық сезімтал аумақтарда жұмыстарды іске асыру кезінде тәуекелдерді бағалауға;
- өндірістік қызметті жоспарлау мен жүзеге асыру кезінде ықтимал елеулі тікелей әсерлердің алдын алу, азайту, қалпына келтіру және өтеу сияқты төрт негізгі әрекетті ескере отырып, биоәртүрлілікке

әсердің салдарын азайту жөніндегі шаралар иерархиясын қолдануға;

- қоршаған ортаны қорғау және биоәртүрлілікті қорғау саласындағы инновациялық шешімдерді әзірлеу және одан әрі білім жинақтау үшін зерттеу бағдарламалары мен салалық әріптестіктерге қатысуға;
- келісімшарттық аумақтарда өз қызметкерлеріміздің, сондай-ақ мердігерлік және қосалқы мердігерлік ұйым қызметкерлерінің өсімдіктер мен жануарлар дүниесі объектілерін заңсыз аулауына, балық аулауына және басқа да пайдалануына жол бермеуге міндеттенеміз.

Каспий теңізінің солтүстік бөлігіндегі мемлекеттік қорық аймағында орналасқан учаскелерде аялық экологиялық зерттеулер, ұңғыманы бұрғылау және сынау жүргізілді. Қызметтің қазіргі кезеңінде осы аудандардағы антропогендік әсер шамалы және жабайы жануарлар мен құстардың өз мекендеу ортасында еркін жүріп-тұруына кедергі келтірмейді. Бұрғылау барысында қоршаған ортаға мынадай жұмыс түрлері әсер етеді: бұрғылау қондырғысын орнату, ұңғымаларды бұрғылау және сынау, кеме қатынасы. Әсер ету факторлары мыналар: теңіздегі құрылыс кезеңінде суда жүзінділер концентрациясының артуы, су түбіндегі шөгінділердің табиғи құрылымының бұзылуы, соның ішінде қарқынды кеме қатынасы, шуылдың физикалық әсері.

Қоршаған ортаға, жойылған ұңғымаларға өндірістік экологиялық мониторинг жүргізіледі және гидрология, гидрохимия, гидробиология және ихтиология бойынша ғылыми-зерттеу жұмыстарын (ҒЗЖ) жүргізу өндірістік қызметті

жүзеге асыру нәтижесінде балық ресурстарына залал келтіргені үшін өтемақының бір бөлігі болып табылады.

Биоәртүрлілікке әсер ететін өндірістік қызметтің жағымсыз әсерлерінің бірі – орнитофаунаға үлкен қауіп төндіретін электр желілері. Сымдармен соқтығысу және электр тогының соғуы нәтижесінде болатын құстардың өлімі жануарлар әлемін қорғаудың ең өткір проблемаларының біріне айналуға, әсіресе елдің дала және шөлейт аймақтарында, ағаш өсімдіктері болмағандықтан, жыртқыш құстардың көптеген түрлері үшін электр берудің әуе желілерінің бағандары ұя салуға және тынығуға тартымды болады.

Құстар үшін электр қондырғыларының қауіптілігі жоғары учаскелерді анықтау және зерттеу арнайы зерттеулер барысында немесе өндірістік экологиялық бақылау шеңберінде жүзеге асырылады.

ТӘЖІРИБЕДЕН МЫСАЛ

«Жеңіс Оперейтинг» ЖШС 2023 жылғы шілдеде «Ақтау-балық ЛТД» ЖШС-мен шарт бойынша Орал өзенінде (Атырау облысы, ҚР) 4 467 дана көлемінде балық (қарыш) отырғызу материалын шығару арқылы V-1 ұңғымасын салу және жою кезінде балық ресурстарына келтірілген зиянды өтеу бойынша жұмыстарды жүзеге асырды. Бұл жұмыс Каспий теңізінің биоалуантүрлілігін толықтыру және балық ресурстарына келтірілген сөзсіз залалды өтеу мақсатында жүргізілді. Балық ресурстарына келтірілген зиянды өтеу мөлшері ақшалай түрде 5,9 млн теңгені құрады.

	Құрлықтағы операциялар			Теңіз операциялары		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Биоалуантүрлілігі ҚОӘБ-мен немесе ұқсас құжатпен қамтылған учаскелер (%)	100	100	100	100	100	100
Тұрақты түрде экологиялық мониторинг жүргізілетін учаскелер (%)	100	100	100	100	100	100
Жойылған ұңғымаларға үнемі мониторинг жүргізілетін жойылған ұңғымалар бар учаскелер (%)	100	100	100	100	100	100

ҚМГ компаниялар тобы қызметінің биоалуантүрлілікке теріс әсерін азайту қорғалатын табиғи аумақтар шегінде де, одан тыс жерлерде де жүзеге асырылады. Биоәртүрлілікті сақтау саласындағы саясат тіршілік ету ортасын, жануарлардың көші-қон жолдарын сақтауды, қоршаған ортаға ықтимал залалды барынша азайтуды және

өтеуді, бұзылған аумақтар ауданын азайтуды көздейді. Теріс әсерді азайту жөніндегі шаралар мұнай өндіру және тасымалдау объектілеріндегі жұмыстардың ұзақтығын, қарқындылығын, сондай-ақ тікелей және жанама әсер ету деңгейлерін қысқартуды көздейді.

Компания биоәртүрлілікті сақтау бойынша кез келген бастамаларды, идеяларды және шараларды қарауға әрдайым ашық, және оларды hse@kmg.kz адресіне жіберуді сұрайды.

ТӘЖІРИБЕДЕН МЫСАЛ

2023 жылы «ҚазТрансОйл» АҚ магистральдық құбыр объектілерінде электр беру әуе желілерінде электр тогының соғуынан құстардың өлімін болдырмау үшін Павлодар мұнай құбыры басқармасында 15 045 мың теңге сомасына, Қарағанды мұнай құбыры басқармасында 15 300 мың теңге сомасына құс қорғау құрылғыларын (ҚҚҚ) орнату бойынша жұмыстар жүргізілді.

2023 жылғы наурызда ҚМГ сарапшылары Oil Spill Preparedness Regional Initiative ұйымдастырған Каспий теңізінің қазақстандық секторында мұнайдың төгілуін жою мақсатында сезімталдық картасын әзірлеу жөніндегі семинар-кеңеске қатысты.

Жаңа технологияларды пайдалана отырып, теңіз аумақтарын мониторингілеудің өзекті әдістері таныстырылды, мұнай өнімдерімен ластануға дайындықты қамтамасыз ету және ден қою және ынтымақтастықты ұйымдастыру шараларын қабылдау мақсатында Каспий теңізінің қазақстандық секторында сезімталдық картасын жасау қажеттілігі айтылды.

2023 жылдың қыркүйегінде ҚМГ сарапшылары «Биоалуантүрлілікті зерттеу және сақтау орталығы» қоғамдық қоры (BRCC) ұйымдастырған «Палеарктика бүркіттері: зерттеу және қорғау» III Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы шеңберінде «Жыртқыш құстар және энергетика» ғылыми-практикалық семинарына қатысты. Дала және шөлді өңірлердегі жыртқыштарға әсер ететін теріс факторларды нивелирлеу бойынша практикалық іс-қимылдарды әзірлеу бойынша, мысалы, электр желілік кешен объектілерінде құстардың өлімі, ЖЭҚ, орнитофауна саласындағы заңнаманы жетілдіру, құстарды құтқару жөніндегі халықаралық тәжірибе, әуе электр станциялары мен қосалқы станциялардың құстарды қорғау құрылғыларының түрлері бойынша осындай өзекті тақырыптар таныстырылып, талқыланды.

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ МЕНЕДЖМЕНТ МӘСЕЛЕЛЕРІ БОЙЫНША ПЕРСОНАЛДЫ ОҚЫТУ

3-3, 404-2

Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік, өрт қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау мәселелерін оқыту ҚМГ компаниялар тобында өзекті болып қала береді. Осыған байланысты осы салаларда персоналды міндетті оқыту, даярлау және біліктілігін арттыру басым бағыт болып табылады.

2022 жылдан бастап ҚМГ КО қызметкерлерін еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау, өнеркәсіптік қауіпсіздік және өрт-техникалық минимум бойынша міндетті оқыту «ҚМГ Инжиниринг» ЖШС платформасында өтеді.

Өнеркәсіптік қауіпсіздік, еңбекті және қоршаған ортаны қорғау мәселелері бойынша оқыту «70/20/10» (жұмыс орнында / ішкі / сыртқы) оқыту моделі бойынша қолда бар оқу-курстық комбинаттар/орталықтар базасында жүргізіледі. Тәжірибелі қызметкерлер арасында тәлімгерлік және ішкі жаттықтырушылық жөніндегі бағдарламалар іске асырылады, шеберлік сабақтары мен тренингтер, озық қызметкерлер арасында әртүрлі конкурстар өткізіледі, бұл ішкі коммуникацияларды жетілдіруге және қызметкерлерді өз кәсіптерінде үздік болуға ұмтылуға ынталандыруға мүмкіндік береді.

Меншікті оқу-курстық комбинаттары/орталықтары бар: «Өзенмұнайгаз» АҚ-да (Жаңаөзен), «ҚазТрансОйл» АҚ (Ақтау қ.), «Павлодар мұнайхимия зауыты» ЖШС (Павлодар қ.) және «Oil Services Company» ЖШС (Ақтау қ.).

NEBOSH (National Examination Board in Occupational Safety and Health) – еңбекті қорғау және қызметкерлердің денсаулығы саласында біліктілік пен оқытуды ұсынатын халықаралық танылған ұйым.

NEBOSH курстары мұнай-газ саласын қоса алғанда, әртүрлі салаларда жоғары біліктілігімен және сұранысымен танымал. NEBOSH курстары бойынша оқыту ҚМГ және оның ЕТҰ қызметкерлеріне тәуекелдерді бағалау, жұмыс орнындағы қауіпсіздікті басқару бойынша практикалық дағдыларды алуға көмектеседі, бұл өз кезегінде жұмыс тиімділігін арттырады және өндірістік жазатайым оқиғалар қаупін азайтады.

ҚМГ компаниялар тобында қоршаған ортаны қорғау мәселелері бойынша қызметкерлер үшін жыл сайын оқыту сессиялары, семинарлар өткізіледі. 01.07.2021 ж. бастап ҚР жаңа Экологиялық кодексі қолданысқа енгізілуіне байланысты енгізілген жаңалықтарды түсіндіру үшін, оның ішінде ҚОӘБ рәсімі, экологиялық жобалау, мемлекеттік экологиялық сараптамадан өту және оның мерзімдері, ҚР Кәсіпкерлік кодексіндегі өзгерістер мен толықтырулар бойынша енгізілген жаңалықтарды түсіндіру үшін, Компания қызметкерлері семинарларға қатысып, оларда спикерлер ретінде жаңа Экологиялық кодексті әзірлеушілер және Экология және табиғи ресурстар министрлігінің тиісті құрылымдық бөлімшелерінің қызметкерлері сөз сөйледі. Семинар қорытындысы бойынша қатысушылар сертификаттар алды.

2023 жылы ӨБ, ЕҚ және ОЖ мәселелері бойынша оқудан өткен ҚМГ компаниялар тобы қызметкерлерінің ішінен санаттар бойынша білім алғандардың деңгейі: ӘБП – 2 919, ИТҚ – 20 406 және өндірістік персонал – 85 139 адамды құрады. 2023 жылы 12 055 әйел мен 96 409 ер адам оқудан өтті, бұл жалпы 108 464 адамға шаққанда – әйелдердің 11.1%-ы және 88,9%-ы.

ЖОСПАРЛАНҒАН ШАРУАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҒАЛАУ

Компания қоршаған ортаға жоспарланған және жүзеге асырылатын қызметті экологиялық бағалау арқылы қоршаған ортаны қорғау саясатын жүзеге асырады. Мұндай бағалау процесінде белгілі бір экономикалық қызметті жүзеге асыру нәтижесінде мүмкін болатын жағымсыз әсерлер анықталады, зерттеледі және бағаланады.

Жаңа жобаны жүзеге асыру бойынша жоспарланған жобалық шешімдер немесе ниеттер қоғамдық пікірді есепке алудан өтеді және қоршаған орта үшін ықтимал тәуекелдерді бағалаумен іске асырылады. Қоғамдық пікірді есепке алу бейресми кездесулер, жиналыстар, жазбаша және ауызша ұсыныстарды жинау, ашық жиналыстар арқылы көзделеді, мұнда әрбір пікір қаралуға және оларға жауап дайындалуға тиіс.

Әрбір жоба үкіметтік емес ұйымдардың, мемлекеттік органдардың, жұртшылықтың және басқа да мүдделі тараптардың қатысуымен қоғамдық тыңдауларға шығарылады. Қоғамдық тыңдаулар барлық ниет білдірушілер үшін ашық. Тыңдаулардың нәтижелері жазбаша жазылып, жұртшылыққа ұсынылады.

2021 жылдан бастап Компания өз жұмысында **Қоршаған ортаға әсерді бағалаудың корпоративтік стандартын басшылыққа** алады. Стандарт көзделіп отырған қызметтің қоршаған ортаға әсерін бағалау процесінің корпоративтік қағидаттарын айқындайды, ҚМГ компаниялар тобының, ҚМГ компаниялар тобының қызметкерлері мен мердігерлерінің, оның ішінде қызметі қоршаған ортаға әсерді бағалаудың техникалық құжаттамасы мен материалдарын әзірлеумен, қоршаған ортаға әсерді бағалау материалдары бойынша қоғамдық пікірді есепке алуды ұйымдастырумен және жүргізумен, сондай-ақ эмиссияларға рұқсат алумен байланысты жобалау ұйымдарының қызметін регламенттейді. 2024 жылы стандарттың өзектендірілуі күтілуде.

ТӘЖІРИБЕДЕН МЫСАЛ

ЕмбіМұнайГаз
АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

2023 жылы жергілікті қоғамдастықпен және қоғамдық ұйымдармен 19 кездесу және 90 қоғамдық тыңдау өтті. Мысалы, 2023 жылғы маусымда «Ембімұнайгаз» АҚ көгалдандыру мәселелері бойынша жұртшылықпен кездесу өткізді, онда облыс орталығының аумағын көгалдандыру бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстар туралы жұртшылықты хабардар етті.

Кездесу барысында Талқайран ауылында көшеттер отырғызылды. Сондай-ақ экобелсенділер, журналистер мен мемлекеттік органдардың өкілдері өз сұрақтарына жауап алды.

ҚОҒАМДЫҚ ҰЙЫМДАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ

2-28, 3-3

2022 жылы АМӨЗ Қоғамдық экологиялық кеңесі (бұдан әрі – ҚЭК) өз жұмысын бастады. Сараптамалық топта – зауыт басшылығы, өңірдің кәсіби экологтары мен экобелсенділері, техника ғылымдарының кандидаттары, экономика ғылымдарының докторы, депутаттар, БАҚ өкілдері және қала тұрғындары бар. ҚЭК құрудың мақсаты АМӨЗ өндірістік қызметінің шешімдерін қабылдау процесіне азаматтық қоғамдастықтың қатысу мүмкіндігі, қоршаған ортаны қорғау саласындағы АМӨЗ қызметі туралы азаматтық қоғамның пікірін білдіру, экологиялық жобаларды іске асыру және экологиялық проблемаларды шешуде тиімді ұсынымдар әзірлеу болып табылады.

2023 жылғы 30 қыркүйекте ЭЫҰ кезекті отырысы өтті, онда экологиялық жобаларды іске асыру мәселелері талқыланды.

Қоғам белсенділері «Механикалық тазарту құрылыстарын қайта құру» жобасының алаңына барып, екінші кезеңнің іске асырылу барысымен танысты.

Сондай-ақ АМӨЗ-де электрмен жабдықтау сенімділігін арттыру бойынша қабылданып жатқан шаралар туралы баяндама тыңдалды.

Сұрақ-жауап сессиясында алдағы ЭЫҰ отырысының жоспары мен форматы талқыланды, сондай-ақ кәсіпорында адами факторларды басқару жүйесін жақсарту бойынша ұсыныс айтылды.

2023 жылғы 2 маусымда «Ембімұнайгаз» АҚ Атырау қаласының жұртшылығымен көгалдандыру мәселелері бойынша кездесу өткізді. «Ембімұнайгаз» АҚ Атырау қаласының жұртшылығын облыс орталығының аумағын көгалдандыру бойынша жүргізіліп жатқан жұмыстар туралы хабардар етті. ЕМГ ұйымдастырған кездесуге Атырау облысы Экология департаментінің, Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасының өкілдері, экобелсенділер, БАҚ қызметкерлері қатысты. Кездесу барысында мемлекеттік органдардың өкілдері, экобелсенділер мен журналистер сұрақтарына жауап алды. Тараптар атап өткендей, жиі жиналып отыру, қарым-қатынас жасау, өзекті мәселелерді шешудің бірлескен көзқарасы мен тәсілдерін талқылау мен дамыту маңызды.

2023 жылы Компанияда **KMG-Volunteer еріктілер қозғалысы басталды**. Еріктілер қозғалысының іс-шаралар жоспары және Президенттің Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру аясында еріктілер елордалық Ә. Бөкейхан атындағы №76 мектеп-лицейінің аумағына ағаш отырғызды. ҚМГ оқу орнына 129 ағаш сыйлады.

ҚМГ-ДАҒЫ ЖАСЫЛ КЕҢСЕ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ

2-28, 3-3, 302-4, 305-5

Компания барлық ресурстарды үнемді пайдалануды және экологиялық тазалықты қамтамасыз етуге бағытталған Жасыл кеңсе қағидаттарын ұстанады. ҚМГ еңбек жағдайларын тұрақты жақсартуға, жайлылықты арттыруға, кеңсенің дизайны мен архитектурасын жетілдіруге, жасыл аймақтар алаңын ұлғайтуға және қызметкерлердің демалысы үшін мүмкіндіктерді қамтамасыз етуге бағытталған іс-шараларды іске асыруға белсенді қатысады. Жасыл кеңсе қағидаттарын ұстана отырып, Компания ресурстарды тұтынуды азайтуға, қолайлы экологиялық жағдай жасауға және қызметіміздің экономикалық тиімділігіне қол жеткізуге тырысады. Біздің күш-жігерімізге қызметкерлерді экологиялық оқытуға, ресурстарды үнемдеуге (энергияны үнемдеу, электр энергиясын үнемдеу, қоқысты бөлек жинау, қағазды үнемдеу және т.б.) және жасыл іс-шараларды ұйымдастыруға бағытталған.

Қазіргі уақытта мынадай бастамалар іске асырылды:

- кабинеттерде, дәліздерде, фойеде, паркинкте қағаз, пластик, шыны және металл қалдықтарды бөлек жинауға арналған экоурналар орнатылған;
- пайдаланылған батареяларды жинауға арналған арнайы контейнерлерді орнатылған;
- қызметкерлерге жұмыс күнінің соңына дейін компьютерлер мен техниканы өшіру қажеттігі туралы «қалқымалы терезе» хабарламасы;
- кеңсе қызметкерлеріне ағаштарды сақтау және қағаз басып шығару көлемін азайту қажеттілігі туралы жадынама;
- электрондық құжат айналымы енгізілді. ҚМГ корпоративтік орталығында «Жазу қағазын тұтынуды 2019 жылғы деңгеймен салыстырғанда 3%-ға төмендету» мақсаты белгіленді. Жыл қорытындысы бойынша 3264 бума қағаз пайдаланылды, бұл 3000 бума жоспарлы көрсеткіштен 8,8%-ға жоғары және 2022 жылғы фактіден 25,8%-ға жоғары, қағазды тұтынудың өсуі ҚМГ КО қызметкерлері санының 1,12%-ға, сондай-ақ Басқарманың шешуіне түрлі мәселелерді шығару есебінен өсті. Талаптарға сәйкес барлық материалдар қағаз нұсқасында 2 тілде басып шығарылуы тиіс. Бұл ретте, жазу қағазын тұтынуды азайту мақсаты 2019 жылы белгіленгенін және 2019 жылмен салыстырғанда қағаз тұтыну 73,3%-ға азайғаны байқалғанын атап өтеміз (2019 жылы 12 228 қорап пайдаланылды);

ТӘЖІРИБЕДЕН МЫСАЛ

«Жер сағаты» халықаралық іс-шарасына қатысу

Жыл сайын бүкіл әлемде «Жер Сағаты» халықаралық іс-шарасы өткізіледі. Бұл табиғатты қастерлеудің нышанды әрекеті, планетаның климатын және оның шектеулі ресурстарын сақтау бойынша шаралар қабылдауға қоғамдық шақыру. 2023 жылы ҚМГ электр энергиясын үнемдеу бойынша аталған акцияға қосылды.

- презентациялар үшін проекторлар пайдаланылады;
- жаңадан қабылданған қызметкерлер үшін бейімдеу курсына экоурналар бойынша ақпарат жаңартылды;
- ҚМГ корпоративтік орталығының ғимаратында фандомат – пластикалық бөтелкелер мен шыны ыдыстарды қабылдау терминалы орнатылды. 2023 жылы өңдеуге 17 516 пластикалық бөтелке және 3 403 алюминий бөтелке тапсырылды.

ТӘЖІРИБЕДЕН МЫСАЛ

ҚМГ Дүниежүзілік қоршаған ортаны қорғау күніне орай Атырау қаласында «Атырау экологиялық диалогы: Экология және өнеркәсіп. Қоғам игілігі үшін серіктестік». Іс-шара барысында экологиялық жобалар, сондай-ақ компания активтеріндегі атмосфералық ауаға шығарындыларды азайту жөніндегі іс-шаралар кеңінен талқыланды. ҚМГ бастамасы бойынша компаниялар тобының ерекше көзге түскен қызметкерлеріне ҚМГ Басқарма төрағасының атынан белгілер мен грамоталар табыс етілді. Осындай марапаттарға қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті орган да бастамашылық жасады.

ТӘЖІРИБЕДЕН МЫСАЛ

Экологиялық жауапкершілікке бейілділік ҚМГ ЕТҰ-дағы көгалдандыру жұмыстарынан да көрініс тапты.

Қазақстан Республикасының Президенті Қ. Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауында айтылған орман қорында 2 миллиардтан астам және елді мекендерде 15 миллионнан астам ағаш отырғызуға қатысты тапсырмасын орындау шеңберінде, сондай-ақ Кешенді жоспарды орындау шеңберінде Атырау облысында орналасқан ҚМГ ЕТҰ-да 2021-2024 жылдарға арналған «ірі мұнай компанияларының көгалдандыру жұмыстарын жүргізу» іс-шарасын іске асыру көзделген.

ҚМГ ЕТҰ-ның барлығында санитарлық-қорғау аймақтарының аумағында және қатысу өңірлерінде жасыл желектерді отырғызу жұмыстары жүргізілді. «Бүкілқазақстандық ағаш отырғызу күні» республикалық экологиялық акциясы аясында Атырау мұнай өңдеу зауытының санитарлық-қорғау аймағында (СҚА) жасыл желектерді отырғызу бойынша іс-шара өтті. Акцияға 100-ге жуық қызметкер қатысты. Акция барысында 0,7 гектарға өңірдің сортаң топырағына төзімді 450-ден астам қарағаш және сұр терек көшеттері отырғызылды. Зауыт аумағында 300 ағаш пен бұта отырғызылды.

2021 жылы жасалған ЕМГ мен Атырау облысының әкімдігі арасындағы Көгалдандыру туралы меморандум аясында Талқайран ауылында көшеттер отырғызылды. Қазіргі уақытта 10,5 гектар жерге 9000-ға жуық көшет отырғызылды. Ағаштар сәтті тамыр жайып, оларға мұқият күтім жасалуда.

2023 жылғы 22 сәуірде «Ембімұнайгаз» АҚ орталық аппаратының қызметкерлері «Ағаш ек» акциясын өткізді. Оның барысында 850 көшет отырғызылды. 2023 жылдың басынан бастап «Ембімұнайгаз» АҚ қызметкерлері 8 гектар жерді көгалдандырып, 7 200 жас ағаш отырғызды. Бұл негізінен жергілікті топыраққа жерсінудеңгейі жоғары болатын үйеңкі, терек, шегіршін, қарағаш ағаштары.

World Cleanup Day экологиялық акциясы аясында миллиондаған адамдар бірігіп, табиғатқа деген қамқорлығын көрсетіп, оны қоқыстардан тазартады, сондай-ақ «Жаңа Қазақстан. Таза табиғат» экологиялық акциясы аясында ҚМГ компаниялар тобында экологиялық сенбіліктер өткізу бойынша экокеллендж іске қосылды.

ӨНЕРКӘСІПТІК ҚАУІПСІЗДІК ЖӘНЕ ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ

3-3, 403-1, 403-2, 403-3, 403-9

ҚМГ және оның еншілес ұйымдары қызметкерлердің денсаулығы мен қауіпсіздігі өндірістік қызмет нәтижелерінен басым болатын қағидатты ұстанады. Компания жүргізетін еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саясаты осы саладағы жоғары басшылықтың міндеттемелеріне негізделген және әрбір қызметкерді қауіпсіздік мәдениетін құруға тартуға бағытталған. Компания басшылығы жазатайым оқиғаларға, сондай-ақ алкогольді, есірткі мен психотроптық заттарды тұтынуға және жол-көлік оқиғаларына нөлдік төзімділік ұстануға ұмтылады. Компания ұлттық заңнаманы да, халықаралық және ұлттық стандарттардың талаптарын да сақтауға міндеттенеді. ҚМГ әлемдік стандарттар мен озық тәжірибелерге сәйкес өндірістегі қауіпсіздіктің жоғары деңгейін қамтамасыз етуге ерекше мән береді.

IOGP-ге мүшелік шеңберінде ҚМГ компаниялар тобында IOGP «Өмірлік маңызды ережелері» әзірленіп, енгізілді. Қызметкерлерді «Өмірлік маңызды ережелердің» сақталуы туралы ақпараттандыру мақсатында ЕТҰ-да қызметкерлерге нұсқау беру, видеоматериалдарды телехабар тарату арқылы науқандар өткізілді. ҚМГ Басқарма төрағасының атынан «Өмірлік маңызды ережелерді» сақтаудың маңыздылығы және

орындалатын жұмыстардан қауіпсіз бас тарту құқығы туралы жолдау жолданды. Сонымен қатар қызметкерлерде еңбек қауіпсіздігі мәдениетін дамыту мақсатында, сондай-ақ «Самұрық-Қазына» АҚ Өндірістік қауіпсіздік жөніндегі іс-шаралар жоспарына сәйкес, 2023 жылы «Еңбек қауіпсіздігі мәдениеті» бағдарламасы бойынша ҚМГ мен ЕТҰ-ның 30 мыңға жуық қызметкері оқытылды.

2023 жылдың қорытындысы бойынша еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалардың салдарынан зардап шеккендердің саны өткен жылмен салыстырғанда 19%-ға (2022 жылғы 36 жағдайдан 2023 жылы 29 жағдайға дейін) төмендеді.

Жол-көлік оқиғаларының саны 21%-ға (2022 жылы 24 жағдайдан 2023 жылы 19 жағдайға дейін) төмендеді, өрттердің саны 100%-ға төмендеді (2023 жылы өрттер тіркелген жоқ, 2022 жылы – 1 жағдай).

2023 жылы еңбек қызметімен байланысты өліммен аяқталған 2 жазатайым оқиға болды (ЖКО салдарынан «ПетроҚазақстан Ойл Продактс» ЖШС-ның 1 қызметкері және жылжымалы заттардың әсері салдарынан «Кен-Құрылыс-Сервис» ЖШС-ның 1 қызметкері).

ЕҚ және ӨҚ негізгі көрсеткіштері	Өлш.бірл.	2021	2022	2023	Ауытқу 2023/2022	%
Жазатайым оқиғалар	Жағдайлар	28	35	28	-7	-20
Жазатайым оқиғалар кезінде зардап шеккендер	Адам	32	36	29	-7	-19
Соның ішінде өлім жағдайлары	Адам	3	1	2	+1	+100
Жол-көлік оқиғалары	Оқиға	22	24	19	-5	-21
Өрт	Оқиға	6	1	0	-1	-100

ЖАЗАТАЙЫМ ОҚИҒАЛАР МЕН ӨЛІМ-ЖІТІМ КОЭФФИЦИЕНТІ

Көрсеткіш	2021	2022	2023	IOGP ¹
1 миллион адам-сағатқа жұмыс уақыты жоғалатын жазатайым жағдайлардың коэффициенті	0,31	0,36	0,30	0,26
100 миллион адам-сағатқа өлім жағдайларының коэффициенті	2,93	1,0	2,11	0,30

Компания ҚМГ тобы ішінде және мердігерлер бойынша есеп жүргізеді, мердігерлер бойынша деректер жазатайым оқиғалар мен өлім-жітім көрсеткіштеріне енгізілмеген.

ӨНДІРІСТІК ПРОЦЕСТЕРДІҢ ҚАУІПСІЗДІГІН БАСҚАРУ

2023 жыл ішінде авариялар мен инциденттердің алдын алу бойынша қабылданып жатқан шаралар шеңберінде өндірістік процестердің қауіпсіздігін ұйымдастыру және қамтамасыз ету / кедергілерді басқару мәселелері бойынша ЕТҰ-ға түсіндіре отырып, кеңестік-консультациялық жұмыс жүзеге асырылды. Сондай-ақ, 2023 жылы ЕТҰ-ның өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы қызметі бойынша 23 жоспарлы тексеру жүргізілді. ҚМГ компаниялар тобындағы қауіпті өндірістік объектілердегі

өнеркәсіптік қауіпсіздіктің жай-күйін жақсарту бойынша 220 ұсыныс берілді.

«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ энергия көздерін оқшаулаудың корпоративтік қағидаларын енгізу шеңберінде ЕТҰ-мен LOTO өндірістік қауіпсіздік жүйесін енгізу бойынша түсіндіру жұмыстары жүргізілді. Жоспарға сәйкес, 2024 жылы ҚМГ компаниялар тобының өндірістік қызметінде LOTO өндірістік қауіпсіздік жүйесін енгізу және практикалық қолдану бойынша жұмыстар жалғасады.

ТӘЖІРИБЕДЕН МЫСАЛ

ҚМГ ЕТҰ объектілерінде өндірістік қауіпсіздікті жүйелі жетілдіру мақсатында «Кәсіби әскерлендірілген авариялық-құтқару қызметтерінің республикалық орталық штабы» ЖШС Маңғыстау филиалы бөлімшесінің, «Семсер Өрт сөндіруші» мемлекеттік емес өртке қарсы қызметтің қатысуымен «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ «Жетібаймұнайгаз» ЖШС өндірістік басқармасының оқу полигонында жанып тұрған ұңғымадағы ашық субұрқақты жою және зардап шеккен адамды құтқару бойынша апатқа қарсы жаттығу өткізілді. Іс-шараның барысын «Самұрық-Қазына» АҚ, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ, Өнеркәсіптік қауіпсіздік комитеті департаментінің, Маңғыстау облысы бойынша Төтенше жағдайлар департаментінің өкілдері және ҚМГ ЕТҰ өкілдері қадағалады.

Жаттығу барысында ұңғыма жабдықтарын салқындату, субұрқақтың жылу шығару қарқындылығын төмендету, газдану аймағын айқындау, аузын тығыздау және ауырлатылған бұрғылау ерітіндісін айдау арқылы ұңғыманы сөндіру бойынша іс-шаралар пысықталды.

¹ 2022 жылға арналған қолжетімді IOGP көрсеткіштері (<https://www.iogp.org/>)

КӨЛІК ҚАУІПСІЗДІГІ

3-3, 403-1, 403-2, 403-9

Бүгінгі таңда Компанияда **11000-нан астам** автокөлік пен арнайы техника бар, олар көбінесе ірі қалалар мен елді мекендерде қарқынды қалалық трафик жағдайында пайдаланылады, мұндайда үшінші тараптың кінәсінен болатын ЖКО туындау қаупі жоғары. Мәселен, 2023 жылы болған 19 ЖКО-ның 15-і жол қозғалысының басқа қатысушыларының кінәсінен болған.

Көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, автокөлікті пайдалану және қызмет көрсету барысында адамдардың өмірі мен денсаулығын сақтау, ЖКО алдын алу, Компания қызметкерлерінің жарақаттануының ықтимал тәуекелдерін азайту шеңберінде көлік қауіпсіздігі деңгейін арттыру бойынша тұрақты негізде жұмыстар жүргізілуде:

- 2023 жылы ЕТҰ мен мердігерлік ұйымдардың RoSPA халықаралық

стандарттарына сәйкес «Қорғаныштық жүргізу» әдістемесі бойынша оқудан өтті.

- ҚМГ компаниялар тобы қызметкерлерінің қауіпсіздік белдіктерін пайдалану қажеттілігі туралы хабардарлығын арттыру және ЖКО кезінде жарақаттануды азайту мақсатында ЖКО кезінде маңдайлық соқтығысу тренажер-имитаторының (конвинсер) практикалық демонстрациясы өткізілді, оған ҚМГ ЕТҰ-ның 7 783 қызметкері қатысты.
- «Сапарларды басқару» көлік құралдарын мониторингілеудің автоматтандырылған жүйесінің жобасын іске асыру шеңберінде 2023 жылы ҚБМ, ӨМГ, ММГ, ОТК, ОСК-да көлікті басқару процестерінің диагностикасы жүргізілді (ҚБМ, ОМ, ОТК, ОСК-да жобаны іске асыру бойынша жол карталары бекітілді).

ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІ

3-3, 403-1, 403-2, 403-9

2023 жылы ҚМГ нысандарында өрт жағдайлары тіркелген жоқ (2022 жылы электр жабдықтарын пайдаланудың бұзылуы себебінен зардап шеккендерсіз 1 өрт жағдайы тіркелген).

Бұл ретте өрт қауіпсіздігі бөлігінде мынадай оқиғалар тіркелді: 11 жану («АМӨЗ» ЖШС (2), «ӨМГ» АҚ (2), «ӨМС» ЖШС, «ММГ» АҚ, «Petromidia» МӨЗ (2), «ЕМГ» АҚ, «Қазгермұнай» БК ЖШС, «OSC» ЖШС), 1 жарқыл («ӨМГ» АҚ), 3 бықсу («ҚазТрансОйл» АҚ, «АМӨЗ» ЖШС, «ММГ» АҚ). Қолданыстағы заңнамаға сәйкес, «өрт», «жану», «бықсу» және «жарқыл» белгілері мен анықтамалары әртүрлі, осыған байланысты жоғарыда аталған барлық жағдайлар өрт статистикасына кірмеген.

Өртке қарсы қауіпсіздік шараларын арттыру мақсатында 2021 жылғы қазанда ҚМГ 2022–2024 жылдарға арналған Өрт қауіпсіздігі саласындағы кешенді жоспарды қысқа мерзімді, орта мерзімді және ұзақ мерзімді, сондай-ақ профилактикалық іс-шараларымен бірге әзірлеп, бекітті.

Кешенді жоспарға сәйкес және «Самұрық-Қазына» АҚ тапсырмасын орындау аясында барлық ЕТҰ-да жыл бойы жоспарлы өрт-тактикалық оқу-жаттығулар өткізілді.

2023 жылғы шілдеде «Самұрық-Қазына» АҚ, Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігі өкілдерінің қатысуымен «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ-да оқу-жаттығулар өткізілді.

2023 жылғы 20 қыркүйекте ҚР ТЖ министрінің қатысуымен «Caspi Bitum» БК ЖШС резервуарлық паркінде өртті жою бойынша өрт-тактикалық оқу-жаттығулар өткізілді.

ҚМГ корпоративтік орталығында 2023 жыл ішінде адамдарды эвакуациялаумен және ғимараттағы шартты өртті сөндірумен өртке қарсы екі жаттығу өткізілді.

Өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша жұмысты ұйымдастыруды жақсарту мақсатында жыл ішінде ҚМГ ЕТҰ-да әдістемелік көмек ретінде өрттен қорғау

нормаларын күшейту және түсіндіру бойынша іс-шаралар жүргізілді.

2024 жылға Компанияда өрт қауіпсіздігін арттыруға бағытталған мынадай бастамалар жоспарланған:

- 2022–2024 жылдарға арналған Өрт қауіпсіздігі саласындағы кешенді жоспардың ұзақ мерзімді іс-шараларын іске асыру;
- ЕТҰ мен мемлекеттік емес өртке қарсы қызметтердің Компания объектілерінде өрттердің алдын алуға және сөндіруге дайындығын тексеру және бағалау жүргізу.

ӨҚ, ЕҚ ЖӘНЕ ҚО БАҒЫТЫН ЦИФРЛАНДЫРУ

Көлік қауіпсіздігі деңгейін арттыру, қауіпсіз жүргізу мәдениетін және бірыңғай орталықтандырылған цифрлық платформаны құру мақсатында 2022 жылы ЕМГ-де «Сапарларды басқару» көлік құралдарын мониторингілеудің автоматтандырылған жүйесін енгізу бойынша пилоттық жобаны іске асыру аяқталды.

«Сапарларды басқару» көлік құралдарын мониторингілеудің автоматтандырылған жүйесін ЕМГ-де енгізу нәтижесінде көлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету бөлігіндегі оң әсерді ескере отырып, жобаны ҚМГ-ның басқа ЕТҰ-ға кезең-кезеңімен көбейту шеңберінде, 2023 жылы ҚБМ, ӨМГ, ММГ, ОТК, ОСК-да көлікті басқару процестеріне диагностика жүргізілген (ҚБМ, ӨМГ, ОТК, ОСК-да жобаны іске асыру бойынша жол карталары бекітілді).

Өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы процестерді цифрландыру шеңберінде «Ембімұнайгаз» АҚ базасында электрондық наряд-рұқсаттар жүйесін енгізу процесі жалғасуда. 2023 жылғы желтоқсаннан бастап электрондық наряд-рұқсат беру жүйесі «Ембімұнайгаз» АҚ барлық өндірістік құрылымдық бөлімшелері бойынша пайдалануға енгізілді.

Сондай-ақ, 2024 жылы ұңғымаларды жерасты жөндеу кезінде қауіпті технологиялық операцияларды жүргізу кезінде оқыс оқиғалардың алдын алуға және қызметкерлерге теріс әсерді азайтуға бағытталған «TUMAR» өндірістік қауіпсіздігі бойынша автоматтандырылған зияткерлік жүйені әзірлеу бойынша жұмыстар жүргізілді.

МЕРДІГЕРЛІК ҰЙЫМДАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ

Компания ҚМГ компаниялар тобының өндірістік объектілерінде мердігерлік және қосалқы мердігерлік ұйымдардың жұмыстарды орындауы мен қызметтер көрсетуінің барлық кезеңдерінде тәуекелдерді анықтауға, бағалауға және төмендетуге негізделген ӨБ, ЕҚОҚ саласындағы мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимыл процестерін жақсартуға ұмтылады.

Компания мердігер ұйымдардан ҚР заңнамалық талаптарын, ҚМГ өмірлік маңызды ережелерін, Компанияның ӨБ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы саясаттары мен стандарттарының талаптарын мүлтіксіз сақтауды және орындауды талап етеді.

ҚМГ мердігерлік ұйымдарының қатысуымен болған оқиғаларды азайту мақсатында 2023 жыл ішінде 12 ЕТҰ-ға ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы мердігерлік ұйымдармен өзара

іс-қимыл процестерінің сәйкестігіне аудиттер жүргізілді, олар бойынша жағдайды жақсартуға 587 ұсыным берілді.

2023 жылы компания ұйымдарында ӨБ, ЕҚ және ОЖ қызметтерінің ұйымдық құрылымдарын талдау негізінде ЕТҰ-ға ӨБ, ОТиОС саласындағы мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимыл жөніндегі маманды штатқа қосу ұсынылды.

Сондай-ақ, мердігерлермен жасалатын шарттарда ҚР заңнамалық талаптарын және ҚМГ стандарттарының талаптарын бұзатын мердігерлік ұйымдарға қатысты айыппұл санкцияларын енгізу көзделген.

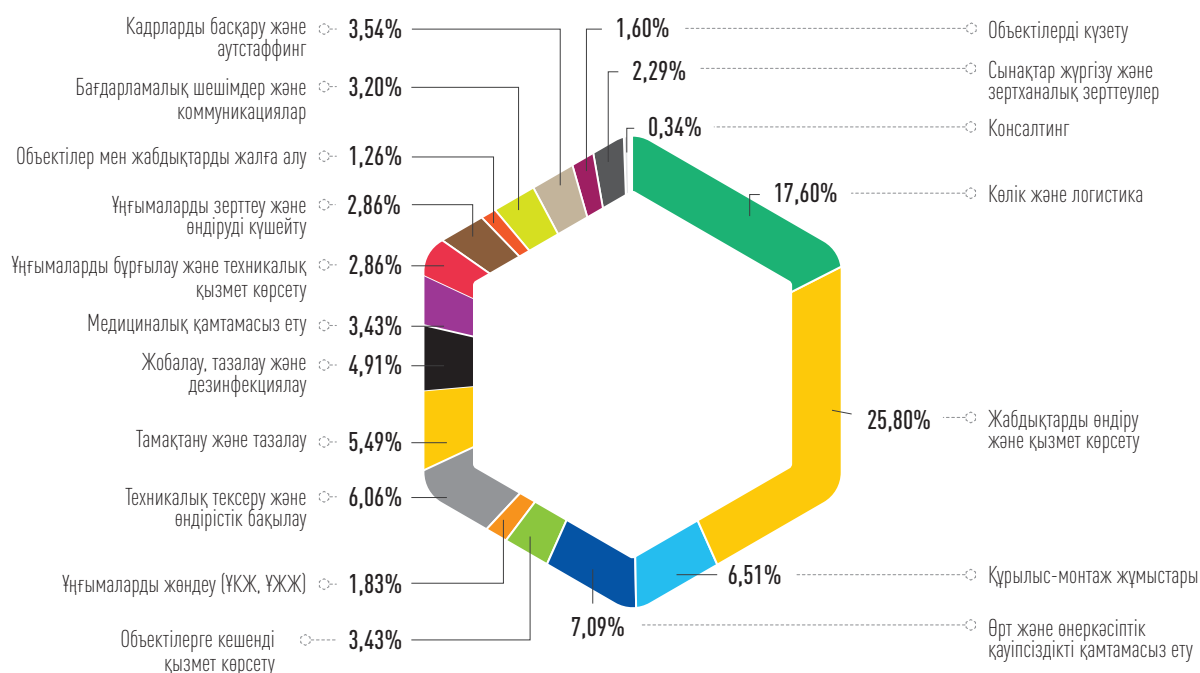
Потенциалды қауіпті жағдайларды басқару және ӨҚ, ЕҚ және ОЖ саласындағы оқиғаларды болдырмау үшін компанияда «ҚМГ-ның өмірлік маңызды ережелері» енгізілді, ол мердігерлік ұйымдарға да қолданылады, бұл қызметкерлерге өздерін және әріптестерін жазатайым оқиғалардан қорғау үшін қабылдай алатын іс-әрекеттерімен танысуға мүмкіндік береді.

Саясатқа сәйкес және ЖМ, мердігерлерді қоса алғанда, Компания қызметкерлеріне өмірі мен денсаулығына не қоршаған ортаға негізді түрде қауіп төндіретін ықтимал қауіпті жағдай туындаған кезде жұмыстан бас тартуға немесе тоқтатуға заңды құқық берілді.

2023 жылы ЕТҰ-дағы процестерді жақсарту шеңберінде ӨБ, ЕҚ және ОЖ саласындағы мердігерлік ұйымдардың нәтижелілігін бағалау бойынша жоспарлы жұмыс жүргізілді, бұл әрбір ЕТҰ-ға жағдайды жақсартуға бағытталған мақсаттар қою үшін мердігерлерді Басқару жүйелеріндегі әлеуетті олқылықтарды анықтауға мүмкіндік берді.

2023 жылы жүргізілген жұмыс нәтижелері бойынша 873 мердігерлік ұйым Компания қызметінің барлық бизнес-бағыттары бойынша ЕТҰ үшін қызметтер көрсетті және жұмыстар жүргізді.

КӨРСЕТИЛЕТІН ҚЫЗМЕТ ТҮРЛЕРІ БОЙЫНША КӨЛЕМ ҚҰРЫЛЫМЫ

КӨРСЕТИЛЕТІН ҚЫЗМЕТ ТҮРЛЕРІ БОЙЫНША ОҚИҒАЛАРДЫҢ ПАЙЫЗЫ

Қызметтер мен жұмыстардың жалпы көлеміндегі неғұрлым елеулі үлестер «жабдықтарды өндіру және қызмет көрсету» – 25,8%, «Көлік және логистика» – 17,6%, «өрт және өнеркәсіптік қауіпсіздікті қамтамасыз ету» – 7,09%, «құрылыс-монтаждау жұмыстары» – 6,51%, бұл ретте мұнай сервистік қызметтердің жалпы көлемі 36,8%-ды құрайды.

2023 жылы ӨБ, ЕҚОҚ саласындағы мердігерлік ұйымдардың нәтижелілігін бағалау өндіріске байланысты оқиғалардың ең көп саны «Ұңғымаларды бұрғылау және қызмет көрсету» – 21,1%, «Тамақтану және тазарту» – 21,1% және «көлік және логистика» – 15,8% бағыттарында болғанын көрсетті.

ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласында мердігерлік ұйымдармен қарым-қатынасты және өзара іс-қимылдың тиімділігін арттыру мақсатында 2023 жылы «Самұрық-Қазына» АҚ өкілдері мен Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша оқыту және кеңес беру қызметтерін көрсететін «Baitau Partners» компаниясының консультанттарының қатысуымен «Оқиғаларды тергеп-тексерудің тиімділігі және мердігерлік ұйымдардың ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ басқару тиімділігі» тақырыбында ЕТҰ ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ қызмет басшыларының форумы өткізілді.

Форумда ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы мердігерлік ұйымдардың процестік тәсілдері мен басқаруы бойынша ең өзекті кейстер, атап айтқанда Деминг/PDCA циклі негізінде процестік басқарудағы проблемалық міндеттердің шешімдерін іздеуге аналитикалық тәсіл және оны Chevron компаниясының мысалында мердігерлік ұйымдарды басқаруға қолдану қарастырылды.

ҚМГ мердігерлік ұйымдарының қатысуымен болатын оқиғаларды азайту мақсатында 2023 жылы болған оқиғалардың (жазатайым оқиғалар, өрттер, ЖКО) жүйелік себептеріне талдау жүргізілді, оның нәтижелері бойынша мердігерлік ұйымдармен өзара іс-қимыл бойынша одан әрі жұмыс шоғырландырылып, мыналарға бағытталатын болады:

- ЕТҰ-ның ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы мердігерлермен өзара іс-қимыл жөніндегі корпоративтік талаптарға сәйкестігіне аудит жүргізу, одан әрі жақсарту үшін мердігерлерді басқару жүйелеріндегі олқылықтарды айқындау;
- ӨБ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы коммуникацияны арттыру және мердігерлерді хабардар ету (Компанияда болған оқиғалар бойынша жедел хабарлар мен ақпараттық парақтарды жіберу, кеңестер мен форумдар өткізу, тәжірибе алмасу, оқыту және тренингтер);
- жұмыс басталар алдында тәуекелдерді басқару жөніндегі аса маңызды рәсім ретінде мердігерлердің жұмылдыру алдындағы аудитін жүргізу жөніндегі талаптарды орындау;
- жасалатын шарттар шеңберінде ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы мердігерлерге қойылатын талаптарды бақылау және мониторингілеу;
- ақпараттық жүйені дамыту және ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ басқаруды автоматтандыру процесі шеңберінде мердігерлік ұйымдар бойынша есептілікті қалыптастыру;
- мердігерлерді ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы нәтижелілік негізінде саралау және мердігерлік ұйымдар қызметкерлерінің ЕҚ, ӨҚ және ҚОҚ саласындағы құзыретіне және оқытылуына, ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы көшбасшылық пен бейілділікті дамытуға қойылатын талаптарды арттыру.

ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы Компанияның негізгі талаптары – жұмылдыру алдындағы аудит болып табылады – техника мен жабдықтың, мердігер персоналының жұмыс басталғанға дейін сәйкестігі, мердігердің негізгі қызметкерлері қатарынан ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ бойынша жауапты қызметкерлерді тағайындау, мердігермен бастапқы кеңес өткізу, мердігердің ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ жоспарын әзірлеу және іске асыру (жұмыс басталар алдында, жұмыстарды орындау барысында, жұмыстарды аяқтағаннан кейін) және мердігердің ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы нәтижелілігін бағалау.

2023 жылы мердігерлік ұйымдардың қатысуымен LTIR (LOST TIME INJURY RATE) жұмыс уақытын жоғалтумен жарақаттану коэффициенті 0,15 құрады.

Мердігерлік ұйымдардың қатысуымен 100 млн адамға/сағатқа өлім-жітім коэффициенті - FAR (FATALITY ACCIDENT RATE) 2023 жылы өрт салдарынан болған мердігерлік ұйымдар қызметкерлерінің 8 өліміне байланысты 5,08 құрады.

2023 жылы мердігерлік ұйымдардың қатысуымен өткен миллион км – MVCR (MOTOR VEHICLE CRASH RATE) жол-көлік оқиғаларының коэффициенті 0,28 құрады.

Мердігерлік ұйымдардың қатысуымен болатын жазатайым және өлім жағдайларының, жол-көлік оқиғаларының коэффициенттері.

GAP талдау деректерін растау үшін, жүргізген ЕТҰ және оларды верификациялау, 2023 жылы сәйкестік аудиттерін өткізу жоспарланған мердігерлермен өзара әрекеттесу процестері ЕТҰ-дағы ұйымдардың талаптарға сәйкестігі саласындағы корпоративтік саясаттар мен стандарттар ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ, оның ішінде: бақылау және мониторинг саясаттар мен стандарттарды енгізу, сараптама, тәуекелдерді талдау және бағалау, ЕТҰ-дағы ӨҚ, ЕҚ және ҚОҚ саласындағы мердігер ұйымдармен өзара іс-қимыл бойынша тежегіш факторларды (жүйелік себептерді) жою жөніндегі ұсынымдар.

МЕРДІГЕР ҰЙЫМДАРДЫҢ ҚАТЫСУЫМЕН БОЛАТЫН ЖАЗАТАЙЫМ ЖӘНЕ ӨЛІМ ЖАҒДАЙЛАРЫНЫҢ, ЖОЛ-КӨЛІК ОҚИҒАЛАРЫНЫҢ КОЭФФИЦИЕНТТЕРІ

Көрсеткіш	2020 ²	2021 ³	2022	2023 ⁴	IOGP ⁵
1 миллион адам-сағатқа жұмыс уақыты жоғалатын жарақаттану жағдайларының коэффициенті (LTIR)	0,00	0,27	0,52	0,15	0,28
100 миллион адам-сағатқа өлім жағдайларының коэффициенті (FAR)	0,00	0,00	1,28	5,08	1,62
Жүріп өткен 1 млн километрге жол-көлік оқиғаларының коэффициенті (MVCR)	0,00	0,24	0,17	0,28	0,076

² Деректер жоқ.

³ Деректер ҚТГ және оның құрылымдық бөлімшелерін есепке алмағанда.

⁴ ҚМГ компаниялар тобының ұйымдарына сервистік қызметтер көрсететін ЕТҰ есебінсіз деректер

⁵ 2022 жылға арналған IOGP көрсеткіштері (<https://www.iogp.org/>)

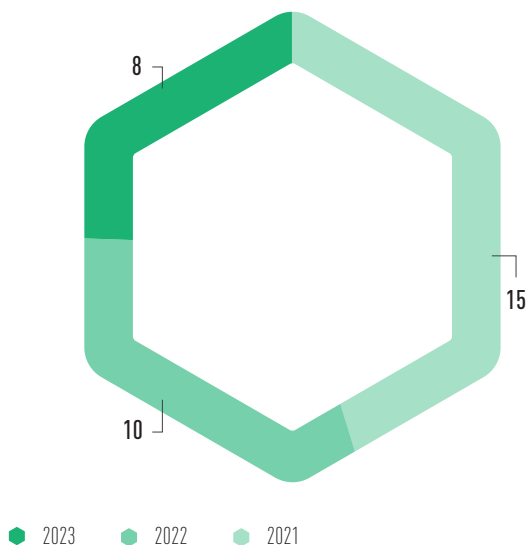
ӨНДІРІСТІК САНИТАРИЯ ЖӘНЕ ЕҢБЕК ГИГИЕНАСЫ

3-3, 403-1, 403-3, 403-4, 403-5, 403-6, 403-7, 403-8, 403-9, 403-10

Қазақстан Республикасы заңнамасының және қызметкерлердің денсаулығын қорғау, өндірістік санитария және еңбек гигиенасы саласындағы халықаралық стандарттардың талаптарына сәйкес Компанияда денсаулық сақтау және еңбек гигиенасы мәселелерін басқару жүзеге асырылады. ҚМГ өндірістік процеске қарамастан өз қызметкерлерінің денсаулығын сақтау және оларды сауықтыру жөнінде белсенді саясат жүргізеді.

ЕТҰ жұмыскерлері арасында жарақаттанумен байланысты емес өлім-жітім жағдайларының саны 2 жағдайға немесе 2022 жылмен салыстырғанда 20%-ға азайды, бұл көрсеткіш негізінен жұмыскерлерде жүрек-қан тамырлары ауруларының болуымен байланысты.

КЕСТЕГЕ АРНАЛҒАН ДЕРЕКТЕР: ЖАРАҚАТТАНУМЕН БАЙЛАНЫСТЫ ЕМЕС ӨЛІМ-ЖІТІМ САНЫ

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ДЕНСАУЛЫҒЫН БАСҚАРУ ЖӨНІНДЕГІ ҚМГ БАҒДАРЛАМАСЫ

«Персоналдың денсаулығын басқару» стратегиялық бастамасын орындау шеңберінде ҚМГ Басқармасының 2022 жылғы 23 желтоқсандағы шешімімен (№68 хаттама) **«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ компаниялар тобында персоналдың денсаулығын басқару жөніндегі бағдарлама бекітілді.** Бағдарламаның мақсаты – өндірістік объектілерде медициналық қызмет көрсету және медициналық көмек көрсету сапасын арттыру, ҚМГ компаниялар тобында қызметкерлерді сауықтыру жөніндегі іс-шараларды енгізу және іске асыру.

Қызметкерлердің денсаулығын басқару бойынша ҚМГ бағдарламасының негізгі міндеттері:

- ҚМГ компаниялар тобының өндірістік объектілерінің қызметкерлеріне медициналық қызмет көрсету және медициналық көмек көрсету сапасын арттыру;
- Қызметкерлерді салауатты өмір салтына тарту мен ынталандыруды күшейту тетіктерін әзірлеу;
- ҚМГ компаниялар тобының өндірістік объектілерінің қызметкерлері үшін еңбек, демалыс және тұрмыс жағдайларын жақсарту.

2023 жылы Персоналдың денсаулығын басқару бағдарламасы шеңберінде өндірістік санитария бағыттары бойынша іс-шаралар әзірленіп бекітілді:

- ҚМГ компаниялар тобындағы персоналдың денсаулығын басқару жөніндегі 2023–2025 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары;
- ҚМГ компаниялар тобында міндетті медициналық тексерулерді ұйымдастырудың корпоративтік стандарты;
- ҚМГ компаниялар тобында өндірістік санитарлық бақылаудың бірыңғай үлгілік бағдарламасын жасау регламенті;
- Жаңа редакциядағы ҚМГ компаниялар тобында шұғыл медициналық көмекті ұйымдастыру регламенті.

2023 жылы ҚМГ ЕТҰ-мен бірқатар семинарлар өткізілді. Регламенттің талаптарын түсіндіру бойынша ҚМГ компаниялар тобында өндірістік

санитарлық бақылаудың бірыңғай үлгілік бағдарламасын және ҚМГ компаниялар тобында міндетті және мерзімді медициналық тексерулерді ұйымдастыру жөніндегі корпоративтік стандартты жасау. Сонымен қатар 2023 жылдың қорытындысы бойынша қызметкерлердің денсаулық жағдайының күрт нашарлауына байланысты еңбек қызметімен байланысты емес өлім-жітім саны бойынша ахуал талданды, «ҚазТрансОйлда» медициналық қарап-тексерудің электрондық жүйесін (ЭМТЖ) енгізу бойынша тәжірибе қарауға ұсынылды, ЕТҰ мен медициналық қызмет көрсетушілердің жұмысын жақсарту үшін ұсынымдар берілді.

Медициналық оқу жаттығулары

ҚМГ компаниялар тобында шұғыл медициналық көмекті ұйымдастыру регламентіне сәйкес жыл сайын және тұрақты негізде медициналық оқу дабылдарын жүргізу арқылы әрбір өндірістік объектіде шұғыл медициналық ден қою жоспары тестіленеді. ЕТҰ объектілерінде 2023 жылы 560-тан астам медициналық оқу дабылдары, оның ішінде өндірістік аумақтарда орналасқан мердігерлік ұйымдардың қатысуымен өткізілді. Медициналық оқу дабылдары мынадай тақырыптар бойынша жүргізілді: биіктіктен құлаған кезде, есінен танған кезде, уланған кезде, жүрек тоқтаған кезде және т.б., «ҚазТрансОйл» АҚ Маңғыстау мұнай құбыры

басқармасында авариялық-құтқару, өртке қарсы және жедел медициналық қызметті тарта отырып, медициналық оқу дабылы жүргізілді. Әрбір жүргізілген медициналық оқу дабыл жаттығуының нәтижелері бойынша анықталған сәйкессіздіктер мен түзету әрекеттері ескеріле отырып, есеп жасалды.

Электрондық медициналық тексеру жүйесі

2021 жылдан бастап ЕТҰ-да Электрондық медициналық тексеру жүйесі (ЭМТЖ) кезең-кезеңмен енгізілуде. Жүйе медициналық тексерулер жүргізу кезінде қызметкерлердің денсаулығын зерттеу процесін автоматтандырып, жеңілдетеді. 2-3 минут ішінде ЭМТЖ аппараттық кешені қызметкердің денсаулығының 10 негізгі параметрін талдап, қорытынды немесе жол парағын беруге мүмкіндік береді. ЭМТЖ аппараттық кешені қызметкердің денсаулық жағдайындағы қандай да бір ауытқуды тіркесе, онда ол дәрігерге қаралуға жіберіледі.

2023 жылдың соңына қарай мынадай ЕТҰ-да ЭМТЖ аппараттық кешендерінің 45 бірлігі енгізілді: «Ембімұнайгаз» АҚ – 10 бірлік, «ҚазТрансОйл» АҚ – 25 бірлік, «АМӨЗ» ЖШС – 3 бірлік, «ПМХЗ» ЖШС – 1 бірлік, «Қаражанбасмұнай» АҚ – 4 бірлік және «Маңғыстауэнергомұнай» ЖШС – 2 бірлік.

Медициналық тексерулерді автоматтандыру мынадай кемшіліктерді болдырмайды:

- адам факторына байланысты қателіктер;
- дұрыс емес ақпарат алу;
- тексерудің шынайы нәтижелерін жасыру;
- медициналық персоналдың қатысуымен тексеруге ұзақ уақыт кетіру;
- журналдарды физикалық жүргізу және оларды сақтау.

ЭМТЖ артықшылықтары:

- Медициналық тексеру процесін толық автоматтандыру, адами факторды алып тастау, барынша сенімді, бейтарап ақпарат алу мүмкіндігі;
- Уақыт бойынша ММТ-дан салыстырмалы түрде жеделдетіп өту;
- Электрондық журнал жүргізу мүмкіндігі;
- Процесті фото және видео түсіру мүмкіндігі.

Маңызды мәселелердің бірі өндіріс пен бірлескен әсер жағдайында зиянды өндірістік факторлардың (мысалы, микроклимат, шу, діріл, аэрозольдер, қызу еңбек және т.б.) біріктірілген әсерін зерттеу, олардың әсерінің салдарын болжау, сонымен қатар кәсіби патологияның дамуын зерттеу болып табылады.

Осы мәселені шешу үшін ЕТҰ Қазақстан Республикасының заңнамасына және «КазМұнайГаз» ҰК АҚ компаниялар тобындағы ішкі құжаттарға сәйкес өндірістік бақылау жүргізуге міндетті. Осылайша, «Өндірістік бақылауды жүзеге асыруға қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2023 жылғы 7 сәуірдегі №62

бұйрығының негізінде «КазМұнайГаз» ҰК АҚ компаниялар тобында Өндірістік санитариялық бақылаудың бірыңғай үлгілік бағдарламасын жасау регламенті әзірленіп, бекітілді.

Өндірістік санитарлық бақылаудың негізгі міндеттеріне өндірістік және қоршаған ортаның жай-күйіне, оның ішінде зертханалық сынақтар мен зерттеулер жүргізу кезінде бақылауды ұйымдастыру, тамақ өнімдерінің, азық-түлік шикізатының, қоғамдық тамақтану өнімдерінің сапасы мен қауіпсіздігіне өндірістік бақылауды ұйымдастыру, стандарттар мен техникалық шарттарға, өндірістік қызметтің барлық кезеңдеріндегі шығарылатын өнімнің, жұмыстардың және көрсетілетін қызметтердің нормативтік құжаттарының талаптарына сәйкестігін бақылауды ұйымдастыру кіреді.

ҚМГ компаниялар тобында кәсіптік аурулар тіркелген жоқ.